Кваліфікаційна робота

Методичні рекомендації щодо її виконання
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності А4 «Середня освіта (за предметними спеціальностями)»,
предметна спеціальність А4.021 «Середня освіта
(Англійська мова та зарубіжна література)»;
додаткова предметна спеціальність А4.022 «Середня освіта
(Німецька мова та зарубіжна література)»

Хмельницький національний університет

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Методичні рекомендації щодо її виконання
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності А4 «Середня освіта (за предметними спеціальностями)»,
предметна спеціальність А4.021
«Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література)»;
додаткова предметна спеціальність А4.022
«Середня освіта (Німецька мова та зарубіжна література)»

Затверджено на засіданні
кафедри іншомовної освіти
і міжкультурної комунікації.
Протокол від 02.02.2026 № 8

Хмельницький 2026

Кваліфікаційна робота : методичні рекомендації щодо її виконання для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності А4 «Середня освіта (за предметними спеціальностями)», предметна спеціальність А4.021 «Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література)»; додаткова предметна спеціальність А4.022 «Середня освіта (Німецька мова та зарубіжна література)» / Н. М. Бідюк, С. В. Король, О. В. Орловська. Хмельницький : ХНУ, 2026. 61 с.

Укладачі: Бідюк Н. М., д-р пед. наук, проф.;
Король С. В., канд. пед. наук, доц.;
Орловська О. В., канд. пед. наук, доц.

Відповідальний за випуск: Бідюк Н. М., д-р пед. наук, проф.

Випусковий редактор: Яремчук В. С.

Технічне редагування і верстка: Чопенко О. В.

Макетування здійснено редакційно-видавничим відділом Хмельницького національного університету (м. Хмельницький, вул. Інститутська, 7/1). Підп. 29.04.2026. Зам. № 40е/26, електронне видання, 2026.

© ХНУ, 2026

ВСТУП

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» магістр – це освітній ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти (науковою установою) у результаті успішного виконання здобувачем відповідної освітньої програми. Ступінь магістра здобувається за освітньо-професійною або освітньо-науковою програмою.

Метою освітньо-професійної програми «Середня освіта. Англійська мова та зарубіжна література» другого (магістерського) рівня вищої освіти є підготовка компетентного вчителя іноземної мови (англійської, німецької) та зарубіжної літератури, який володіє фундаментальними теоретичними знаннями, практичними навичками з фаху, інтегрованими уміннями; здатен виконувати професійні завдання дослідницького та інноваційного характеру в галузі іншомовної педагогічної освіти; готовий до творчої самореалізації в науково-педагогічній діяльності та кроскультурному освітньому просторі, а також до неперервної самоосвіти та професійного розвитку.

Кваліфікаційна робота є завершальним етапом професійної підготовки здобувачів вищої освіти та слугує підсумком засвоєння теоретичних і практичних компонентів фахової підготовки. Виконання кваліфікаційної роботи спрямоване на систематизацію, закріплення та поглиблення теоретичних знань і практичних умінь зі спеціальності, розвиток здатності застосовувати їх у розв'язанні актуальних наукових і професійно орієнтованих завдань, а також на розвиток методологічної культури та навичок самостійної науково-дослідницької діяльності за обраною проблемою дослідження.

Кваліфікаційна робота за освітньо-професійною програмою «Середня освіта. Англійська мова та зарубіжна література» другого (магістерського) рівня вищої освіти передбачає виконання самостійного дослідження актуальних проблем у галузі методики навчання іноземних мов (англійська, німецька) і зарубіжної літератури. Зміст роботи має відповідати сучасному стану розвитку педагогічної науки та освітньої практики, вимогам академічної доброчесності, а також характеризуватися науковою новизною й практичною значущістю.

Метою виконання кваліфікаційної роботи є систематизація, закріплення й розширення теоретичних і практичних знань та вмінь з теоретико-методичних засад викладання іноземних мов і зарубіжної літератури в закладах загальної середньої освіти, формування вмінь для застосування їх під час виконання педагогічних завдань за темою дослідження, розвиток навичок самостійної роботи та оволодіння методикою педагогічного експерименту.

Основними завданнями кваліфікаційної роботи є:

– систематизація, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань, отриманих у процесі навчання;

– розвиток навичок самостійної роботи з літературними джерелами, експериментальними й емпіричними даними;

– оволодіння методикою науково-педагогічних досліджень: удосконалення умінь визначати наукову проблему, обґрунтовувати її актуальність;

– формулювати висновки і обґрунтовувати конкретні пропозиції щодо вдосконалення освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти;

– використання сучасних інформаційних технологій при проєктуванні та розв'язанні задач, передбачених завданням на кваліфікаційну роботу;

– формування здатності розв'язувати складні задачі або проблеми під час викладання іноземних мов і зарубіжної літератури в закладах загальної середньої освіти, що передбачає здійснення інновацій та/або проведення педагогічних досліджень; оформлювати та презентувати результати їх виконання.

Методичні рекомендації розроблено з урахуванням вимог освітньо-професійної програми «Середня освіта. Англійська мова та зарубіжна література» спеціальності А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями), за предметною спеціальністю А4.021 Середня освіта. (Англійська мова та зарубіжна література), додатковою предметною спеціальністю А4.022 Середня освіта. (Німецька мова та зарубіжна література) для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, а також відповідно до «Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та наукових ступенів у ХНУ» (2025), «Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у ХНУ» (2025), «Положення про освітні програми підготовки здобувачів вищої освіти у ХНУ» (2025), «Положення про порядок підготовки та видання навчальної літератури у ХНУ» (2025) [14], методичних рекомендацій щодо розроблення навчальної та навчально-методичної літератури у ХНУ. Методичні рекомендації спрямовані на надання методичної допомоги здобувачам вищої освіти під час виконання кваліфікаційної роботи.

1 ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

1.1 Етапи виконання кваліфікаційної роботи

Виконання кваліфікаційної роботи є поетапним процесом науково-дослідної діяльності, спрямованої на формування здатності розв'язувати комплексні завдання і проблеми у сфері іншомовної педагогічної діяльності, що передбачає проведення дослідження, здійснення інновацій, удосконалення наявних та набуття нових цілісних фундаментальних педагогічних та лінгвістичних знань, практичних умінь та навичок іншомовної професійно-педагогічної комунікації в умовах невизначеності педагогічних вимог і організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Чітке структурування етапів виконання кваліфікаційної роботи забезпечує системність дослідження, логічну послідовність наукового пошуку, узгодженість мети, завдань, методів і результатів дослідження, а також сприяє якісній підготовці здобувачів вищої освіти до професійної педагогічної діяльності (таблиця 1.1).

Таблиця 1.1 – Етапи виконання кваліфікаційної роботи

Етап	Основні завдання
1 Підготовчо-орієнтаційний (аналітичний)	Вибір і наукове обґрунтування теми роботи; визначення об'єкта, предмета, мети та завдань дослідження; аналіз нормативно-правових документів у галузі освіти; опрацювання психолого-педагогічних, лінгводидактичних і методичних джерел; узагальнення сучасних підходів до навчання іноземної мови і зарубіжної літератури; добір і обґрунтування методів наукового дослідження; складання плану (змісту) роботи
2 Методично-проєктувальний	Обґрунтування методики дослідження та розроблення програми педагогічного експерименту; з'ясування стану сформованості досліджуваної якості учнів; визначення критеріїв, показників і діагностичних методик оцінювання навчальних досягнень (компетентностей) учнів
3 Експериментально-практичний	Проведення педагогічного експерименту в умовах закладу загальної середньої освіти; апробація методичних розробок у процесі переддипломної практики; збір емпіричних даних; кількісна та якісна обробка результатів; аналіз і інтерпретація отриманих даних; перевірка гіпотези
4 Оформлювально-підсумковий (презентаційний)	Узагальнення результатів дослідження; формулювання висновків і методичних рекомендацій; оформлення кваліфікаційної роботи відповідно до вимог закладу вищої освіти; перевірка кваліфікаційної роботи на унікальність тексту; рецензування роботи висококваліфікованими фахівцями; підготовка доповіді та мультимедійної презентації; публічний захист кваліфікаційної роботи

Орієнтовні етапи виконання кваліфікаційної роботи конкретизується у бланку завдання (додаток В). Запропонована поетапна організація науково-дослідної діяльності забезпечує цілісність, логічну послідовність і наукову обґрунтованість кваліфікаційної роботи, а також відповідає вимогам до підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти.

1.2 Теми кваліфікаційних робіт

Вибір та обґрунтування теми кваліфікаційної роботи є одним з ключових етапів науково-дослідницької діяльності здобувачів, оскільки він визначає напрям дослідження, його актуальність, практичне значення та потенційну результативність. Тема дослідження має відповідати сучасним освітнім, науковим та професійним вимогам, відображати інтереси здобувача та враховувати перспективи впровадження отриманих результатів у практичну діяльність.

Теми робіт розробляються і щорічно поновлюються професорсько-викладацьким складом кафедри. Здобувачі вільно вибирають тему із запропонованого переліку, а також мають право запропонувати власну, обґрунтувавши її доцільність та актуальність, яка полягає у її відповідності сучасним освітнім потребам, вимогам до підготовки майбутніх учителів іноземних мов та зарубіжної літератури, а також розвитку ключових (зокрема іншомовної) компетентностей учнів. Тема кваліфікаційної роботи повинна чітко відображати основне проблемне питання, відповідати предметній спеціальності та передбачати виконання дослідження за одним із напрямів методики викладання іноземної мови або зарубіжної літератури.

Вибір теми має бути усвідомленим і виваженим, обумовлений логічним продовженням попередніх досліджень: рефератів, доповідей на наукових семінарах, конференціях, публікацій у наукових виданнях тощо. Теми робіт закріплюють за здобувачами наказом університету до початку переддипломної практики. Це надає можливість заздалегідь скласти план роботи, підібрати необхідну літературу та інші інформаційні джерела, ознайомитися з досягненнями світового та вітчизняного досвіду, узагальнити власний доробок за період навчання. Орієнтовні теми кваліфікаційних робіт наведені у додатку А. Водночас здобувач має право запропонувати власну тему кваліфікаційної роботи. Запропонована тема підлягає обов'язковому розгляду на засіданні кафедри та затверджується в установленому порядку.

1.3 Мета та основні завдання

Мета кваліфікаційної роботи визначається назвою обраної теми та відображає основний напрям наукового пошуку. Чітке й науково обґрунтоване формулювання мети зумовлює логіку побудови дослідження, коректне визначення його завдань, структури та методів, а також забезпечує цілісність і наукову виваженість викладу матеріалу. Правильно окреслена мета дає змогу виокремити провідний аспект дослідження, систематизувати процес добору й

аналізу теоретичних і емпіричних джерел, підвищити якість отриманих результатів і уникнути декларативних узагальнень [1].

Узагальненою метою кваліфікаційної роботи є поглиблення теоретичної підготовки здобувача вищої освіти, комплексне опрацювання окремої науково-педагогічної проблеми та обґрунтування практичних пропозицій щодо вдосконалення освітнього процесу.

На основі сформульованої мети здобувач вищої освіти у взаємодії з науковим керівником визначає завдання дослідження, розв'язання яких забезпечує її досягнення в процесі виконання кваліфікаційної роботи. Завдання конкретизують основну мету, відображають логіку наукового пошуку та корелюють зі структурою роботи, зокрема з назвами її розділів (рисунок 1.1).

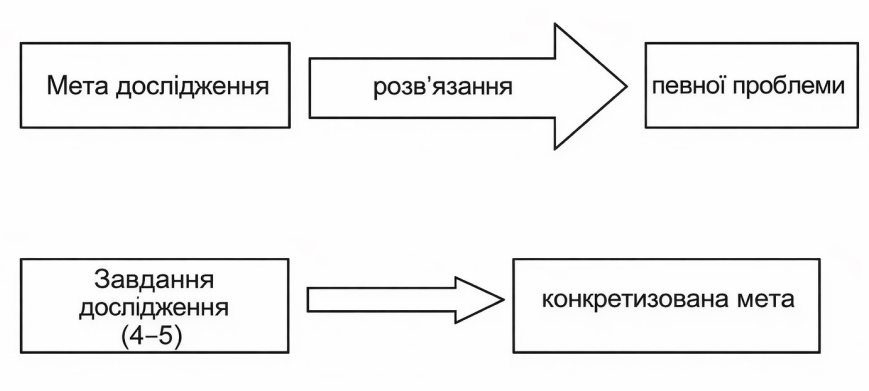

Рисунок 1.1 – Взаємозв'язок мети і завдань дослідження

1.4 Методи дослідження

Метод – це сукупність прийомів чи операцій практичного або теоретичного освоєння дійсності, підпорядкованих розв'язанню конкретної задачі.

У кожному дослідженні можна виділити два рівні:

1) теоретичний – досягнення синтезу знань (у формі наукової теорії);

2) емпіричний, на якому відбувається процес накопичення фактів.

Відповідно методи у методиці викладання іноземної мови та зарубіжної літератури поділяють на *теоретичні* та *емпіричні.*

1.4.1 Методи теоретичних досліджень

Теоретичні методи дослідження відіграють ключову роль у науковому пізнанні, оскільки забезпечують осмислення, узагальнення та систематизацію фактичного матеріалу, а також формування наукових понять, гіпотез і теорій.

До основних методів теоретичного дослідження належать ідеалізація, формалізація, аксіоматичний метод, гіпотико-дедуктивний та історичний метод (таблиця 1.2).

Таблиця 1.2 – Методи теоретичних досліджень

Метод	Сутність методу	Наукове призначення
Ідеалізація	Мисленнєве конструювання об'єктів, які не існують у реальній дійсності або не можуть бути відтворені в чистому вигляді на практиці	Виокремлення сутнісних властивостей досліджуваних явищ шляхом абстрагування від другорядних ознак; спрощення складних об'єктів для теоретичного аналізу
Формалізація	Відображення структури та властивостей об'єктів у знаковій, символічній або логіко-математичній формі	Забезпечення чіткості, однозначності та узагальненості наукових положень; створення теоретичних моделей об'єктів і процесів
Аксіоматичний метод	Побудова наукової теорії на основі системи вихідних положень (аксіом), що приймаються без доведення	Формування логічно узгодженої та структурованої теоретичної системи; виведення наукових тверджень за логічними правилами
Гіпотеза (гіпотетико-дедуктивний метод)	Наукове припущення, що висувається для пояснення фактів і потребує перевірки	Перехід від емпіричних даних до теоретичних узагальнень; систематизація знань і пошук нових наукових результатів
Історичний метод	Дослідження процесів і явищ у хронологічній послідовності їх виникнення, становлення та розвитку	Виявлення закономірностей, внутрішніх і зовнішніх зв'язків та суперечностей розвитку досліджуваних об'єктів

1.4.2 Методи емпіричного дослідження

Емпіричний етап дослідження спрямований на виявлення реального стану сформованості досліджуваного феномена, перевірку теоретичних положень та обґрунтування ефективності запропонованих методичних розробок і засобівнавчання іноземної мови та зарубіжної літератури. Реалізація цього етапу передбачає систематичне збирання, узагальнення та аналіз фактичних даних, отриманих безпосередньо в освітньому процесі закладів зальної середньої освіти.

Добір методів емпіричного дослідження здійснюється з урахуванням мети, завдань, логіки наукового пошуку та специфіки процесу навчання, що забезпечує комплексність і взаємодоповнюваність отриманих результатів. Застосування сукупності кількісних і якісних методів дає змогу всебічно охарактеризувати динаміку досліджуваних показників, виявити тенденції їх розвитку та встановити причинно-наслідкові зв'язки між організацією освітнього процесу й рівнем сформованості досліджуваної якості здобувачів [3].

У межах емпіричного дослідження використовують комплекс взаємопов'язаних методів, що забезпечують надійність, валідність і репрезентативність одержаних даних. Узагальнена характеристика методів емпіричного дослідження представлена у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 – Загальна характеристика методів емпіричних досліджень

Метод	Сутність методу	Наукове призначення та можливості застосування
Спостереження	Систематичне, цілеспрямоване і планомірне вивчення об'єкта або явища в природних умовах	Отримання первинної емпіричної інформації; фіксація реального перебігу процесів; формування вихідної бази емпіричних тверджень
Порівняння	Встановлення подібностей і відмінностей між об'єктами, явищами або процесами за істотними ознаками	Виявлення спільних і відмінних характеристик; отримання якісних і кількісних показників; узагальнення результатів дослідження
Вимірювання	Визначення числового значення певної величини за допомогою еталона і вимірювальних засобів	Кількісна фіксація характеристик об'єкта; забезпечення об'єктив-ності та точності емпіричних даних
Експеримент	Активний і цілеспрямований вплив дослідника на об'єкт шляхом створення спеціально організованих умов	Перевірка теоретичних положень і гіпотез; виявлення нових властивостей об'єктів; підтвердження причинно-наслідкових зв'язків
Педагогічний експеримент	Різновид експерименту, що здійснюється в освітньому середовищі з метою перевірки ефективності педагогічних впливів	Оцінювання результативності методик, технологій і форм навчання; обґрунтування доцільності їх упровадження в освітній процес

Метод спостереження відповідає таким вимогам:

– завчасному задуму (спостереження проводиться для певного, чітко поставленого завдання);

– планомірності (виконується за планом, складеним відповідно до завдання спостереження);

– цілеспрямованості (спостерігаються лише певні сторони явища, які викликають інтерес при дослідженні);

– активності (спостерігач активно шукає потрібні об'єкти, риси, явища);

– систематичності (спостереження ведеться безперервно або за певною системою).

Спостереження як метод пізнання дає змогу отримати первинну ін.-формацію у вигляді сукупності емпіричних тверджень. Емпірична сукупність утворює первинну схематизацію об'єктів реальності – вихідних об'єктів наукового дослідження.

Метод порівняння є результативним за умови дотримання низки вимог. Зокрема, порівнюватися можуть лише ті явища, між якими існує об'єктивна

спільність, а саме порівняння має здійснюватися за найбільш істотними, значущими для конкретного дослідницького завдання ознаками.

Порівняння об'єктів або явищ може здійснюватися як безпосередньо, так і опосередковано – шляхом їх зіставлення з певним еталоном. У разі безпосереднього порівняння, як правило, отримують якісні результати (наприклад, більше – менше, вище – нижче), тоді як порівняння з еталоном дає змогу отримати кількісні характеристики досліджуваних показників.

У процесі застосування методу порівняння інформація про об'єкт дослідження здобувається двома шляхами: через безпосередні результати порівняння, які становлять первинну інформацію, та через обробку отриманих первинних даних, унаслідок чого формується вторинна (похідна) інформація.

Вимірювання – це визначення числового значення певної величини за допомогою одиниці виміру. Вимірювання передбачає наявність основних елементів: об'єкта та методу вимірювання, еталона, вимірювальних приладів.

Експеримент – це метод вивчення об'єкта, який передбачає активний і цілеспрямований вплив дослідника на нього шляхом створення спеціальних (штучних) або використання природних умов для виявлення певних властивостей. Переваги експериментального дослідження порівняно зі спостереженням полягають у такому:

– можливість вивчати явище «у чистому вигляді», звільнившись від побічних факторів;

– дослідження властивостей суб'єктів/об'єктів у контрольованих умовах;

– повторюваність експерименту, що дозволяє проводити досліди багаторазово для перевірки достовірності результатів.

Експеримент застосовують для виявлення раніше невідомих властивостей об'єкта або суб'єкта; перевірки правильності теоретичних положень; демонстрації явища або процесу [21].

У педагогічному дослідженні експеримент і теорія тісно взаємопов'язані. Ігнорування експериментальної перевірки неодмінно призводить до помилок, тому системне та всебічне використання експерименту є одним із ключових шляхів розвитку сучасної педагогічної науки (таблиця 1.4.)

Таблиця 1.4 – Методи емпіричного педагогічного дослідження та очікувані результати

Метод	Мета застосування	Інструментарій	Очікуваний результат
1	2	3	4
Педагогічне спостереження	Виявлення особливостей навчальної діяльності учнів та їх участі в освітньому процесі	Карти спостережень, щоденники вчителя, конспекти уроків	Визначення типових моделей поведінки, рівня активності, самостійності та участі у навчальних завданнях

Кінець таблиці 1.4

1	2	3	4
Анкетування	Діагностика мотивації до навчання, ставлення до предметів та використання навчальних ресурсів	Анкети, опитувальники для учнів, онлайн-форми	Кількісні та якісні дані щодо навчальної мотивації, інтересів та ставлення до занять
Інтерв'ю (напівструктуроване)	Поглиблене вивчення думок учнів про навчання, їхніх труднощів і успіхів	Питальники для інтерв'ю, аудіо- та текстові записи	Виявлення індивідуальних оцінок, проблем і потенціалу навчального розвитку
Педагогічне тестування	Визначення рівня знань та сформованості предметних умінь	Тести, контрольні роботи, письмові завдання та ін.	Встановлення рівня знань і навичок учнів з іноземної мови та літератури
Аналіз продуктів навчальної діяльності	Оцінювання результатів навчальної діяльності та творчих робіт	Письмові роботи, проєкти, презентації, творчі завдання	Характеристика практичних умінь, творчості та рівня засвоєння матеріалу
Педагогічний експеримент	Перевірка ефективності нових методів навчання та організаційних підходів	Констатувальний, формувальний та контрольний етапи	Виявлення динаміки навчальних досягнень та ефективності педагогічного впливу
Самооцінювання та рефлексія	Формування здатності учнів усвідомлювати власні досягнення та труднощі	Рефлексивні щоденники, таблиці самооцінювання, опитувальники	Дані про рівень самосвідомості, самостійності та готовності до саморозвитку

1.4.3 Методи, що застосовуються на теоретичному та емпіричному рівнях педагогічних досліджень

Для забезпечення наукової обґрунтованості педагогічного дослідження (зокрема з методики викладання іноземної мови та зарубіжної літератури в закладах загальної середньої освіти) застосовується комплекс методів, що охоплюють як теоретичний, так і емпіричний рівні пізнання.

Теоретичні методи, зокрема абстрагування, аналіз, синтез, індукція, дедукція та моделювання, дозволяють систематизувати наявні знання, виділити суттєві характеристики педагогічних явищ і створити структуровані моделі освітнього процесу.

Абстрагування **–** це виділення суттєвих властивостей об'єкта, ігноруючи другорядні; спрощення складного через створення моделі. Передбачає визначення основного, ігнорування несуттєвих факторів; заміну об'єкта спрощеною моделлю для аналізу.

Види абстрагування:

1) ототожнення – об'єднання схожих об'єктів у клас;

2) ізолювання – виділення окремих властивостей як самостійних понять;
3) конструктивізація – усунення невизначеності меж об'єкта;
4) актуальна нескінченність – уявне завершення нескінченних процесів;
5) потенційна здійсненність – уявне подолання реальних обмежень;

Аналіз і синтез. Аналіз – метод пізнання, який дає змогу поділяти предмети дослідження на складові частини (природні елементи об'єкта або його властивості і відношення). Синтез, навпаки, припускає з'єднання окремих частин чи рис предмета в єдине ціле. Аналіз та синтез взаємопов'язані, вони являють собою єдність протилежностей.

Аналіз і синтез бувають:

– прямими, або емпіричними (використовуються для виокремлення частин об'єкта, виявлення його властивостей, найпростіших вимірювань тощо);

– зворотними, або елементарно-теоретичними (базуються на деяких теоретичних міркуваннях стосовно причинно-наслідкового зв'язку різних явищ або дії будь-якої закономірності; при цьому виділяються та з'єднуються явища, які здаються суттєвими, а другорядні ігноруються);

– структурно-генетичними (потребують виокремлення у складному явищі таких елементів, які мають вирішальний вплив на всі інші сторони об'єкта).

Індукція та дедукція. Дедуктивною називають таку розумову конструкцію, в якій висновок щодо якогось елементу множини робиться на підставі знання загальних властивостей всієї множини. Змістом дедукції як методу пізнання є використання загальних наукових положень при дослідженні конкретних явищ. Під індукцією розуміють перехід від часткового до загального, коли на підставі знання про частину предметів класу робиться висновок стосовно класу в цілому. Дедукція та індукція – протилежні методи пізнання.

Моделювання – метод, який ґрунтується на використанні моделі як засобу дослідження явищ і процесів. Під моделями розуміють системи, що замінюють об'єкт пізнання і служать джерелом інформації стосовно нього. Моделі – це такі аналоги, подібність яких до оригіналу суттєва, а розбіжність – несуттєва. Моделі поділяють на два види: матеріальні та ідеальні. Матеріальні моделі втілюються у певному матеріалі – дереві, металі, склі тощо. Ідеальні моделі фіксуються в таких наочних елементах, як креслення, рисунок, схема, комп'ютерна програма тощо.

Метод моделювання має таку структуру: постановка завдання; створення або вибір моделі; її дослідження; перенесення знань з моделі на оригінал.

Емпіричні методи – спостереження, анкетування, інтерв'ю, тестування, аналіз продуктів діяльності, педагогічний експеримент та рефлексія – забезпечують отримання безпосередньої інформації про особливості навчальної діяльності учнів, ефективність педагогічних (методичних) прийомів і динаміку розвитку компетентностей. Синтез цих методів дає змогу всебічно оцінити педагогічні процеси, встановити закономірності навчання та обґрунтувати рекомендації щодо оптимізації методики викладання іноземної мови та зарубіжної літератури. Узагальнена інформація про методи дослідження з методики викладання іноземної мови та зарубіжної літератури подана у таблиці 1.5.

Таблиця 1.5 – Класифікація методів дослідження у методиці навчання іноземної мови та зарубіжної літератури за С. Ніколаєвою [8]

Категорія методів	Методи дослідження	Характеристика / Особливості
Теоретичні методи	Індукція, дедукція	Виведення загальних закономірностей із конкретних фактів та навпаки
	Аналіз, синтез	Розкладання явища на частини та об'єднання елементів у цілісну систему
	Абстрагування, конкретизація	Відокремлення суттєвого від несуттєвого; конкретизація загальних понять
	Узагальнення	Виявлення спільних закономірностей та тенденцій
	Порівняння	Виявлення схожих і відмінних рис об'єктів чи явищ
	Інтерпретація	Тлумачення і пояснення явищ, фактів, процесів
	Класифікація	Систематизація явищ за певними ознаками
	Моделювання	Побудова моделей явищ для їх дослідження та прогнозування
Емпіричні методи (основні)	Критичний аналіз літератури	Ретроспективне вивчення вітчизняного та зарубіжного досвіду
	Вивчення позитивного педагогічного досвіду	Аналіз результативної роботи вчителів
	Наукове спостереження	Систематичне відстеження процесу навчання
	Пробне навчання	Пошук рішень на основі педагогічної інтуїції та досвіду вчителя
	Експеримент	Науково поставлений дослід із контролем факторів для вивчення закономірностей освітнього процесу
	Дослідне навчання	Масове навчання за запропонованою методикою для отримання сумарних показників
Емпіричні методи (допоміжні)	Анкетування, бесіда, інтерв'ю	Збір інформації від учнів та вчителів
	Соціометрія	Вивчення взаємин у групі
	Експертна оцінка	Оцінка педагогічних явищ досвідченими фахівцями
	Педагогічний консиліум	Колективне обговорення та оцінка педагогічних ситуацій
	Тестування	Визначення рівня знань учнів
Статистичні	Математичної статистики	Кількісний аналіз експериментального матеріалу з метою отримання характеристик об'єкта дослідження; обробка емпіричних даних та результатів досліджень

1.5 Пошук та опрацювання інформації

Кожне наукове дослідження, незалежно від його форми, пов'язане з пошуком та обробкою інформації. Вміння швидко і цілеспрямовано знаходити необхідні дані є важливою передумовою ефективності та якості наукового дослідження. Під «джерелом наукової інформації» розуміють документ, що містить певне повідомлення і слугує основним джерелом відомостей для практичної та дослідницької діяльності. Критеріями оцінювання таких джерел є повнота та достовірність даних, актуальність публікації, наявність теоретичних обґрунтувань і критичних матеріалів, а також реальність отримання інформації.

На початковому етапі написання кваліфікаційної роботи здобувачу вищої освіти необхідно визначити, як досліджувана проблема розкривається у загальних джерелах (підручниках, навчальних посібниках, словниках), після чого слід переходити до опрацювання спеціалізованої літератури - монографій та праць вітчизняних і зарубіжних авторів. Особливу увагу рекомендовано приділяти науковим публікаціям періодичних видань. Окрім наукових публікацій, здобувач вищої освіти повинен опрацьовувати законодавчі та нормативні акти, постанови уряду, укази Президента України щодо освіти, а також методичні матеріали Міністерства освіти і науки України.

Як зазначають дослідники, ефективне опрацювання наукової інформації потребує систематизації та критичного аналізу джерел. Наукова інформація повинна бути ретельно відокремлена від довідкової або популярної, а також оцінюватися за критеріями достовірності, актуальності та відповідності темі дослідження. Важливо вести записи опрацьованого матеріалу, виділяючи основні ідеї, терміни, методики та результати досліджень, щоб полегшити подальше використання інформації у теоретичній та практичній частинах роботи. Збір наукової інформації слід поєднувати з аналітичною обробкою матеріалу. Окрім теоретичних відомостей, необхідно систематизувати та аналізувати фактичні дані щодо обраного об'єкта дослідження. Для цього здобувач повинен володіти навичками глибокого аналізу, синтезу інформації та обробки її результатів. Підсумки проведеного аналізу відображаються у практичній частині кваліфікаційної роботи та є основою для формулювання висновків і рекомендацій [6; 9; 21]

Таблиця 1.6 – Алгоритм пошуку та опрацювання наукової інформації

Етап	Зміст діяльності здобувача вищої освіти	Результат етапу
1	2	3
1 Вибір теми та визначення наукового апарату дослідження	Обґрунтування вибору та актуальності теми дослідження, формулювання мети, завдань, об'єкта й предмета дослідження	Обґрунтована актуальність і доцільність обраної теми. Чітко визначений науковий апарат дослідження

Таблиця 1.6 – Алгоритм пошуку та опрацювання наукової інформації

1	2	3
2 Визначення інформаційних потреб	Виокремлення ключових змістових блоків (ключових понять), формулювання дослідницьких запитів і визначення типів необхідних джерел інформації. Розроблення алгоритму їх пошуку	Розроблений алгоритм інформаційного пошуку, визначені ключові поняття та критерії відбору джерел, сформована інформаційна база дослідження
3 Пошук джерел інформації	Пошук нормативних документів, підручників, посібників, монографій, статей, дисертацій, електронних наукових ресурсів	Сформований попередній перелік джерел за темою дослідження
4 Первинний відбір джерел	Оцінювання джерел за критеріями актуальності, достовірності, науковості, відповідності темі	Сформовано корпус наукових джерел відповідно до теми дослідження
5 Аналітичне опрацювання літератури	Виокремлення ключових ідей, методик, результатів досліджень, термінології; виявлення недостатньо розроблених аспектів; осмислення стану розробленості обраної проблеми	Систематизований теоретичний матеріал
6 Критичний аналіз і порівняння наукової інформації	Зіставлення підходів учених, визначення спільних і відмінних позицій, уточнення ключових понять; виявлення та форму-лювання суперечностей	Узагальнені наукові підходи до досліджуваної проблеми; уточнений понятєво-категоріальний апарат
7 Узагальнення та інтерпретація теоретичного матеріалу.	Формулювання висновків щодо стану розробленості досліджуваної проблеми у науковому дискурсі	Обґрунтовані теоретичні засади проблеми дослідження
8 Аналіз емпіричних даних	Обробка результатів експерименту (кількісний і якісний аналіз)	Обґрунтовані експериментальні результати
9 Систематизація матеріалу	Розподіл матеріалу за розділами і підрозділами кваліфікаційної роботи	Логічно вибудувана структура роботи
10 Оформлення результатів	Оформлення переліку джерел посилання відповідно до вимог ХНУ і академічної доброчесності	Коректно оформлена кваліфікаційна робота

Систематичний підхід до пошуку джерел, їх оцінки та використання дає змогу забезпечити достовірність і повноту дослідницьких висновків. На основі цього доцільно представити алгоритм, який структуровано відображає послідовність дій при роботі з науковими матеріалами, що наведено в таблиці 1.6.

1.6 Складання плану кваліфікаційної роботи

Завершальним етапом підготовчої роботи є складання детального плану дослідження та визначення структури кваліфікаційної роботи у співпраці з керівником. Чітко продумана та логічно вибудована структура забезпечує послідовність викладу матеріалу, цілісність дослідження, узгодженість його теоретичної й практичної частин, а також відповідність кваліфікаційної роботи вимогам, що висуваються до наукових праць магістерського рівня.

План (зміст) кваліфікаційної роботи повинен обов'язково включати такі структурні елементи: вступ, теоретичні та практичні розділи, висновки, перелік джерел посилання, а також додатки. Формулювання теми роботи, назв розділів і підрозділів мають відповідати встановленим вимогам (додаток Е) та характеризуватися чіткістю, конкретністю, відсутністю двозначних тлумачень і лаконічністю. Дотримання зазначених вимог забезпечує логічну структурованість роботи та коректне розкриття змісту дослідження.

1.7 Написання тексту роботи

Найбільш складним етапом виконання кваліфікаційної роботи є аналіз і узагальнення зібраного матеріалу та підготовка тексту роботи. У процесі написання роботи здобувач повинен послідовно й логічно викладати матеріал, забезпечувати змістову взаємопов'язаність структурних частин, повно та аргументовано розкривати тему дослідження. Важливим є опрацювання сучасних теоретичних і методичних розробок, аналіз нормативно-правових документів і фахових періодичних видань, а також формування власної наукової позиції щодо дискусійних питань обраної проблематики.

На основі аналізу емпіричних і звітних даних, результатів педагогічного експерименту, особистих спостережень та узагальнень здобувач має сформулювати обґрунтовані висновки, охарактеризувати досягнуті результати, виявити наявні проблеми й окреслити напрями подальшого вдосконалення діяльності об'єкта дослідження.

Після завершення написання тексту кваліфікаційної роботи здійснюється його критичний перегляд і редагування. Робота над рукописом починається з оцінювання загальної логіки побудови дослідження, послідовності викладу матеріалу, достатності аргументації основних положень, коректності формулювань і наукових визначень.

Наступним кроком є перевірка відповідності оформлення роботи встановленим вимогам, що охоплює правильність цитування, оформлення таблиць, ілюстративних матеріалів і переліку джерел посилання.

Завершальним етапом роботи над текстом є літературне редагування, спрямоване на забезпечення єдності наукового стилю викладу, а також перевірку орфографічної та пунктуаційної правильності тексту.

1.8 Мова та стиль дослідження

Найхарактернішою ознакою писемної ділової мови є формально-логічний спосіб викладення матеріалу. Це відображається у всій системі мовних засобів. Для ділового тексту характерними є смислова завершеність, цілісність і пов'язаність. Найважливішим засобом вираження логічних зв'язків тут є спеціальні функціонально-синтаксичні засоби, що вказують на послідовність розвитку думки («спочатку», «насамперед», «потім», «по-перше», «по-друге», «отже» і т. ін.), заперечення («проте», «тим часом», «але», «тоді як», «одначе», «аж ніяк»), причинно-наслідкові відношення («таким чином», «тому», «завдяки цьому», «відповідно до цього», «внаслідок цього», «крім того», «до того ж»), перехід від однієї думки до іншої («раніше ніж перейти до...», «звернімося до...», «розглянемо», «зупинимось на...», «розглянувши...», «перейдемо до...», «треба зупинитися на...», «варто розглянути...»), результат, висновок («отже», «значить», «як висновок», «на закінчення зазначимо», «все сказане дає змогу зробити висновок», «підсумовуючи, слід сказати...»).

Засобами логічного зв'язку можуть бути займенники, прикметники і дієприкметники («такий», «названий», «вказаний» і т. ін.).

Не завжди ці та подібні їм слова прикрашають наукову працю, але вони є своєрідними дороговказами, які попереджають про повороти думки автора. Читач наукового тексту відразу розуміє, що слова «справді» або «насправді» вказують, що наступний текст повинен бути доведенням, «з іншого боку», «навпаки», «але», готують читача до сприйняття протиставлення, «бо» – пояснення. У деяких випадках словосполучення розглянутого типу не тільки допомагають окреслити переходи авторської думки, а й сприяють удосконаленню рубрикації тексту. Наприклад, слова «перейдемо до розгляду» можуть замінити заголовок рубрики. Вони, відіграючи роль невиділених рубрик, пояснюють внутрішню послідовність викладу, а тому в науковому тексті дуже потрібні.

На рівні цілого тексту для наукової мови, мабуть основною прикметою є цілеспрямованість і прагматизм. Звідси зрозуміло, чому емоційні мовні елементи в наукових працях не відіграють особливої ролі. Науковий текст характеризується тим, що його становлять лише точні, отримані внаслідок тривалих спостережень і наукових експериментів відомості та факти. Це зумовлює і точність їх словесного вияву і, таким чином, використання спеціальної термінології.

Завдяки спеціальним термінам стає можливим у стислій та економічній формі давати розгорнуті визначення і характеристики наукових фактів, понять, процесів, явищ. Треба добре пам'ятати, що науковий термін – це не просто слово, а втілення сутності даного явища. Отже добирати наукові терміни і визначення необхідно дуже уважно. Не можна довільно поєднувати в одному тексті різну термінологію, пам'ятаючи, що кожна галузь науки має свою, притаманну тільки їй термінологічну систему.

Не використовується також замість прийнятих у науці термінів професійна лексика, тобто слова та вирази, поширені у певному науковому сере-

довищі. Професіоналізми – це не позначення наукових понять, а умовні, вищою мірою диференційовані найменування реалій, які використовуються в середовищі вузьких фахівців і зрозумілі тільки їм. Це їхній своєрідний жаргон. В основі такого жаргону лежить побутове уявлення про наукове поняття.

Фразеологія наукової прози також вельми специфічна. Вона покликана, з одного боку, визначати логічні зв'язки між частинами висловлювань (такі, наприклад, стійкі сполучення, як «навести результати», «як показав аналіз», «на підставі отриманих даних», «підсумовуючи сказане», «звідси випливає, що» і т. ін.), з іншого боку, позначати певні поняття, що по суті є термінами (лексична підсистема, словотворче гніздо і т. ін.).

Розглянемо тепер деякі особливості наукової мови, які суттєво впливають на мовностилістичне оформлення наукового дослідження. Насамперед, слід відзначити наявність великої кількості іменників із абстрактним значенням, а також віддієслівних іменників (дослідження, розгляд, вивчення і т. ін.).

У науковій прозі широко представлені відносні прикметники, оскільки саме вони на відміну від якісних дають змогу з максимальною точністю вказувати достатні і потрібні ознаки понять.

Як відомо, не можна утворювати форми ступенів порівняння відносних прикметників. Тому в науковому тексті, використовуючи якісні прикметники, перевагу віддають аналітичним формам вищого та найвищого ступенів. Для утворення найвищого ступеня часто використовують слова «найбільш», «найменш». Особливістю мови наукової прози є також відсутність експресії. Звідси домінуюча форма оцінки – констатація ознак, притаманних слову, яке визначають. Тому більшість прикметників є тут частинами термінологічних виразів. Так, правильно буде прикметник «наступні» замінити займенником «такі», котрий підкреслює послідовність перерахування особливостей і прикмет.

Дієслово і дієслівні форми несуть у тексті наукової праці особливе інформаційне навантаження. Автори наукових праць звичайно пишуть «проблема, яка розглядається», а не «проблема, яка розглянута». Ці дієслівні форми служать для окреслення постійної ознаки предмета. Широко вживаються також дієслівні форми недоконаного виду минулого часу дійсного способу, бо вони не фіксують відношення до дії, яка описується, на момент висловлювання. Рідше – дієслова умовного і майже ніколи – наказового способу. Часто використовуються зворотні дієслова, пасивні конструкції, що зумовлено необхідністю підкреслити об'єкт дії, предмет дослідження (наприклад, «У цій роботі розглядаються...»).

У науковій мові дуже поширені вказівні займенники «цей», «той», «такий». Вони не тільки конкретизують предмет, але й визначають логічні зв'язки між частинами висловлювання (наприклад, «Ці дані слугують підставою для висновку...»). Займенники «щось», «дещо», «що-небудь» через неконкретність їх значення у науковій прозі не використовуються.

Зупинимося тепер на синтаксисі наукової мови. Оскільки вона характеризується логічною послідовністю, тут окремі речення і частини складного синтаксичного цілого, всі компоненти (прості та складні), як правило, дуже

тісно пов'язані один з одним, кожен наступний випливає з попереднього або є наступною ланкою в розповіді чи міркуваннях. Тому для наукового тексту, який потребує складної аргументації і виявлення причинно-наслідкових відносин, властиві складні речення різних видів із чіткими синтаксичними зв'язками. Звідси розмаїття складених сполучників підрядності «завдяки тому, що», «між тим як», «тому що», «замість того, щоб», «з огляду на те, що», «зважаючи на те, що», «внаслідок того, що», «після того, що», «тоді як» та ін. Особливо часто використовуються похідні прийменники «протягом», «відповідно до...», «внаслідок», «на відміну від…», «поряд з...», «з огляду на» і т. ін.

У науковому тексті часто зустрічаються складнопідрядні, ніж складносурядні речення. Це пояснюється тим, що підпорядковуючі конструкції відбивають причинні, часові, наслідкові, умовні і подібні відношення, а також тим, що окремі частини у складнопідрядному реченні тісно пов'язані між собою. Частини ж складнопідрядного речення немовби нанизуються одна на одну, утворюючи своєрідний ланцюг, окремі ланки якого мають незалежність і легко піддаються перегрупуванню. Безособові, неозначено-особові речення в наукових текстах вживаються при описі фактів, явищ і процесів. Називні речення використовуються в назвах розділів, підрозділів і пунктів, у підписах під рисунками, діаграмами, ілюстраціями.

Писемна наукова мова має й чисто стилістичні особливості. Об'єктивність викладу – основна її стилістична риса. Звідси наявність у тексті наукових праць вставних слів і словосполучень на позначення ступеня достовірності повідомлення. Завдяки таким словам той чи інший факт можна подати як достовірний («справді», «насправді», «зрозуміло»), припустимий («треба гадати», «як видно»), можливий («можливо», «ймовірно»).

Обов'язковою вимогою об'єктивності викладу матеріалу є також вказівка на джерело повідомлення, автора висловлювання думки чи якогось виразу. У тексті цю умову можна реалізувати за допомогою спеціальних вставних слів і словосполучень («за повідомленням», «за даними», «на думку», «на нашу думку» і т. ін.).

Діловий і конкретний характер опису явищ, які вивчаються, фактів і процесів майже повністю виключає емоційно забарвлені слова та вирази. У науковій мові вже досить чітко сформувалися певні стандарти викладення мАтеріалу. Так, експерименти описуються звичайно за допомогою дієприкметників пасивного стану. Наприклад, «Було проаналізовано 15 виділених структур». Використання подібних синтаксичних конструкцій дає змогу сконцентрувати увагу читача тільки на самій дії. Суб'єкт дії при цьому залишається невизначеним, оскільки вказівка на нього в такого роду наукових текстах необов'язкова.

Стиль писемної наукової мови – це безособовий монолог. Тому виклад звичайно ведеться від третьої особи, бо увага зосереджена на змісті та логічній послідовності повідомлення, а не на суб'єкті. Порівняно рідко використовуються форми першої і зовсім не використовуються – другої особи займенників однини. Авторське «я» ніби відступає на другий план.

У наукових працях усталеною є практика використання займенника «ми» замість «я», що зумовлено прагненням до об'єктивності викладу. Вираження авторської позиції через форму множини дає змогу репрезентувати індивідуальну думку як узагальнену позицію певної наукової спільноти, школи або напряму. Такий підхід відповідає сучасним тенденціям розвитку науки, зокрема інтеграції знань, колективності наукової творчості та міждисциплінарного характеру досліджень. Уживання займенника «ми» та його похідних сприяє нейтралізації суб'єктивності й забезпечує узагальнено-об'єктивний характер наукового викладу.

Як елемент наукової мови займенник «ми» зумовив цілу низку похідних словосполучень, наприклад, «на нашу думку». Проте нагромадження в тексті займенника «ми» справляє малоприємне враження. Тому автори наукових праць намагаються використовувати звороти, що виключають наявність цього займенника. На допомогу приходять конструкції з неозначено особовими реченнями («Спочатку проводять вибір лексем для аналізу, а потім розкладають їх на семи»). Використовується також форма викладу від третьої особи («Автор вважає...»). Аналогічну функцію виконують речення з пасивними дієприкметниками («Розроблений комплексний підхід до вивчення...»), в якому відпадає потреба у фіксації суб'єкта дії, що тим самим дає змогу уникати в науковому тексті особових займенників.

Якостями, які визначають культуру ділової мови, є точність, ясність і стисліcть. Смислова ***точність*** – одна з основних умов забезпечення наукової та практичної значущості інформації, вміщеної в науковій праці. Недоречно вжите слово може суттєво викривити сенс написаного, призвести до подвійного тлумачення тієї чи іншої фрази, надати всьому тексту небажаної тональності.

На жаль, автори не завжди досягають правильного слововживання: недбало добираючи слова, вони спотворюють висловлену думку, припускаються лексичних помилок і позбавляють текст точності та ясності. Поширеною є звичка пересипати мову канцеляризмами, надмірно книжковими або чужомовними словами. Іноді звичайні українські слова вживаються неточно, наприклад, «рахувати» замість «вважати», «думати», а також трапляються кальки з інших мов («приймати участь» замість «брати участь»). Порушується точність і через синонімію термінів – у одному вислові не слід використовувати терміни-синоніми. Недоречні також незграбні неологізми, утворені за словотворчими моделями інших мов, та просторічні жаргонізми замість відповідних наукових термінів. Важливо також дотримуватися стилістичних норм і словосполучень у реченні, оскільки їх порушення призводить до неправильного тлумачення висловленої думки.

Ще одна необхідна якість ділової мови – її ***ясність.*** Ясність – це вміння писати доступно і дохідливо. Практика показує, що особливо багато неясностей виникає там, де автори замість точних слів використовують слова і словосполучення з невизначеним або занадто узагальненим значенням. Справді, чи можуть задовольнити читача наукової праці, який хоче бачити у кожному рядку

її тексту конкретні й точні дані, такі вирази: «необхідний аналіз», «окремі приклади», «відповідна обробка інформації»?

Дуже часто автори дослідницьких праць пишуть «і т. ін.», не знаючи, як продовжити перелік, або вводять до тексту словосполучення «цілком очевидно», коли не можуть викласти інших аргументів. Зворот «відомим чином» засвідчує, що автор не знає яким чином аргументувати свою думку.

Здебільшого порушення ясності викладу викликане намаганням окремих авторів надати своїй праці уявної науковості. Звідси і зовсім непотрібна наукоподібність, коли усім добре відомим предметам, ознакам чи поняттям дають ускладнені назви.

Нерідко доступність і дохідливість називають простотою. Простота викладу сприяє тому, що науковий текст читається легко, тобто коли думки автора сприймаються без ускладнень. Проте не можна ототожнювати простоту і примітивність.

Стислість – третя обов'язкова якість наукової мови. Реалізація цієї якості означає вміння уникнути непотрібних повторів, надмірної деталізації і словесного мотлоху. Кожне слово і вираз служать тут меті, яку можна сформулювати таким чином: якомога не тільки точніше, але й стисліше донести сутність справи. Тому слова і словосполучення, котрі не несуть жодного смислового навантаження, повинні бути повністю вилучені з тексту роботи.

Багатослів'я або ***мовна надмірність*** найчастіше виявляється у вживанні зайвих слів. Щоб уникнути багатослів'я, треба передусім боротися із плеоназмами – непотрібними словами, що потрапляють до тексту. Вони свідчать не тільки про мовну недбалість її автора, а й часто вказують на нечіткість його уявлення про предмет дослідження або на те, що він просто не розуміє точного значення слів. Так з'являються сполучення типу: «інтервал перерви», «внутрішній інтер'єр» і т. ін.

До повної надмірності слід відносити і вживання без потреби чужомовних слів, які дублюють українські і тим самим невиправдано ускладнюють вислів. Навіщо, наприклад, говорити «нічого екстраординарного», коли можна сказати «нічого особливого»; замість «ординарний» – «звичайний», «індиферентне» – «байдуже», «ігнорувати» – «не помічати», «лімітувати» – «обмежувати», «орієнтовно» – «приблизно», «функціонувати» – «діяти», «диверсифікація» – «різноманітність», «детермінувати» – «визначати» і т. д.

Неправильне або паралельне використання чужомовної лексики призводить, як правило, до зайвих повторів, наприклад: «промислова індустрія».

Інший різновид багатослів'я – тавтологія, тобто повторення одного й того ж іншими словами.

Окрім лексичних форм багатослів'я в кваліфікаційних роботах трапляються і стилістичні вади, серед яких переважають канцеляризми, що засмічують мову, надаючи їй казенного відтінку. Особливо часто канцеляризми потрапляють у наукову мову через недоречне використання так званих прислівникових сполук, позбавляючи її емоційності і стислості («у справі», «за рахунок»).

У працях гуманітарного напрямку використовується, як правило, цифрова та словесно-цифрова форма запису інформації. Розглянемо спочатку правила запису кількісних числівників. Прості кількісні числівники пишуться цифрами, за винятком тих, якими починається абзац (такі числівники пишуться словами). Числа із скороченим позначенням одиниць виміру пишуться цифрами, наприклад, «7 л». Після скорочень «л», «кг», і т. ін. крапка не ставиться, якщо це не кінець речення.

При перерахуванні однорідних чисел (величин і відношень) скорочена назва одиниці виміру ставиться тільки після останньої цифри, наприклад, «3, 14 та 25 кг».

Кількісні числівники узгоджуються з іменниками у всіх відмінкових формах, крім називного та знахідного відмінків. Наприклад, «від 50 гривень» (род. відм.), «шістдесяти банкам» (дав. відм.) і т. ін. У формах називного та знахідного відмінків чисельники керуються іменниками. Наприклад, є «п'ятдесят (наз. відм.) гривень» (род. відм.), «одержати п'ятдесят (знах. відм.) гривень» (род. відм.).

Кількісні числівники при запису їх арабськими цифрами не мають на письмі відмінкових закінчень, якщо вони супроводжуються іменниками, наприклад, «на 20 сторінках» (не: «на 20-ти сторінках»).

При написанні порядкових числівників треба дотримуватися таких правил. Прості та складні порядкові числівники пишуться словами, наприклад, «третій», «тридцять четвертий», «двісті шостий». Винятком є випадки, коли написання порядкового номера зумовлено традицією, наприклад, «4-й Український фронт».

Числівники, що входять до складних слів, у наукових текстах пишуться цифрами, наприклад, «15-тонна вантажівка».

Порядкові числівники, позначені арабськими цифрами, мають відмінкові закінчення. При запису після риски пишуть: а) одну останню літеру, якщо вони закінчуються на голосний (крім «о» та «у») або на приголосний звук; б) дві останні літери, якщо закінчуються на приголосний та голосний «о» чи «у», наприклад, «третя декада» – 23-я декада» (не: «3-тя»), «тридцятих років» – «30-х» (не «30-их»), «десятого класу» – «10-го класу» (не: «10-о» або «10-ого»), «у сьомому рядку» – «у 7-му рядку» (не 227-у» або «7-ому»).

При перерахуванні кількох порядкових числівників відмінкове закінчення ставиться тільки один раз, наприклад, «учні 5 та 6-го класу».

Після порядкових числівників, позначених арабськими цифрами, якщо вони стоять після іменника, якого стосуються, відмінкові закінчення не ставляться, наприклад, «у розділі 3», «на рис. 2». Так само без відмінкових закінчень записуються порядкові числівники римськими цифрами для позначення порядкових номерів століть (віків), кварталів, томів видань, наприклад, «XX століття» (не: «XX-е століття»).

У текстах офіційно-ділового стилю часто зустрічаються скорочення. Це частина слова, або усічене ціле слово. Такий скорочений запис слів і слово-

сполучень використовується для зменшення обсягу тексту з метою дати максимум інформації. Для утворення таких слів використовуються три основних способи:

1) залишається тільки перша (початкова) літера слова (рік – р.);

2) залишається частина слова, відкидається закінчення та суфікс (рисунок – рис.);

3) пропускається кілька літер у середині слова, замість яких ставиться дефіс (університет – ун-т).

Треба мати на увазі, що скорочене слово має закінчуватися на приголосний, окрім «й».

У текстах такого типу трапляються такі види скорочень:

1) літерні абревіатури;

2) складноскорочені слова;

3) умовні графічні скорочення за початковими літерами слів;

4) умовні графічні скорочення за частинами слів і початковими літерами.

Літерні абревіатури складаються з перших (початкових) літер повних найменувань і розподіляються на: а) такі, що читаються за назвами літер («США», «ФРН»); б) такі, що читаються за звуками, позначеними відповідними літерами («МОН» – Міністерство освіти і науки).

Крім загальноприйнятих літерних абревіатур використовуються запроваджені авторами літерні абревіатури, які скорочено позначають якісь поняття із відповідної галузі знань. При першому згадуванні ці абревіатури вказуються у круглих дужках після повного найменування і надалі вживаються у тексті без розшифровки.

Іншим видом скорочень є складноскорочені слова, які складаються із поєднання:

а) усічених та повних слів («профспілка»);

б) тільки усічених слів («Інтерпол»).

Крім загальноприйнятих складноскорочених слів використовуються також складноскорочені слова, розраховані на вузьке коло спеціалістів.

Ще один вид скорочень – умовні графічні скорочення за початковими літерами («к.к.д. – коефіцієнт корисної дії») застосовуються переважно в технічних текстах. Від літерних абревіатур вони відрізняються тим, що читаються повністю, скорочуються тільки на письмі і пишуться з крапками на місці скорочення.

Наведемо кілька загальноприйнятих умовних скорочень, що використовуються: а) після перерахування (і т. ін. – і таке інше, і т.д. – і так далі, і т. п. – і тому подібне); б) при посиланнях (див. – дивись, пор. – порівняй); в) при позначенні цифрами століть і років (ст. – століття, ст. ст. – століття (множина), р. – рік, рр. – роки). Існують також такі загальноприйняті скорочення: т. – том, н. ст. – новий стиль, н. е. – наша ера, м. – місто, обл. – область, гр. – громадянин, с. – сторінки, акад. – академік, доц. – доцент, проф. – професор. Слова «та інші», «і таке інше» всередині речення не скорочують. Не допускається скорочення слів «так званий», «наприклад», «формула», «рівняння», «діаметр» [22].

Дослідницькі роботи відзначаються великою кількістю перерахувань (переліків). Текст усіх елементів перерахування граматично підпорядковується головній ввідній фразі, котра передує перерахуванню. Основну ввідну фразу не можна переривати на прийменниках або сполучниках «на», «із», «від», «те», «що», «як» і т. ін.

Дотримання норм наукового стилю мовлення є необхідною умовою якісного виконання кваліфікаційної роботи. Чітка логіка викладу, коректне використання термінології, стилістична однорідність, мовна точність і стисліть сприяють адекватному сприйняттю результатів дослідження та забезпечують його наукову достовірність. Мовностилістична культура автора засвідчує рівень його академічної підготовки, сформованість дослідницької компетентності та готовність до професійної науково-педагогічної діяльності.

2 СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

2.1 Структура кваліфікаційної роботи

Структура кваліфікаційної роботи є важливою складовою організації дослідження та забезпечує логічну послідовність викладу матеріалу, цілісність дослідження і відповідність роботи вимогам магістерського рівня. Чітке дотримання визначених структурних елементів полегшує підготовку роботи, сприяє правильному оформленню документів та створює передумови для успішного захисту результатів дослідження. У цьому розділі наведено основні складові кваліфікаційної роботи та порядок їх оформлення.

Обсяг основного тексту кваліфікаційної роботи становить 60–90 с.

Орієнтовна структура КР:

– титульний аркуш (додаток Б);
– завдання до кваліфікаційної роботи (додаток В);
– анотація українською мовою;
– анотація англійською мовою;
– зміст (додаток Е);
– скорочення та умовні позначення (за потреби);
– вступ;
– розділи основну тексту;
– висновки;
– перелік джерел посилання;
– додатки.

2.1.1 Титульний аркуш

Титульний аркуш є першою сторінкою текстових документів і основним джерелом бібліографічної інформації, необхідної для обробки і пошуку документа.

Титульний аркуш оформлюють на аркуші формату А4 і він містить відомості у такій послідовності:

– найменування закладу вищої освіти;

– найменування факультету;

– найменування кафедри, на якій виконано кваліфікаційну роботу;

– назва документа (великими літерами);

– назва кваліфікаційної роботи (великими літерами);

– шифр кваліфікаційної роботи, який складається з його коду, коду індивідуального навчального плану здобувача (залікова книжка), номера академічної групи, номера завдання (позиція здобувача в наказі ректора) та позначення документа.

Код документа складається з типу документа та коду спеціальності (предметної спеціальності) (СОА). Тип документа: кваліфікаційна робота (КвР).

Код індивідуального навчального плану здобувача містить його шестизначний номер (встановлює деканат після зарахування особи в число здобувачів вищої освіти). Якщо номер складається менше ніж із шести цифр, то його доповнюють нулями зліва.

Номер групи (залежить від кількості груп з певної освітньої програми на курсі) складається з двох цифр: 01, 02, 03 тощо. Номер завдання відповідає порядковому номеру здобувача у додатку до наказу ректора, яким затверджуються теми кваліфікаційних робіт, або за списком здобувачів у групі.

Позначення документа у кваліфікаційних роботах (за наявності пояснювальної записки і графічних матеріалів) – ПЗ (пояснювальна записка), в інших випадках і документах – 00.

Приклад шифру: КвСОА. 022013.01.10.00.

– прізвище, ім'я, по батькові та підпис виконавця кваліфікаційної роботи;

– прізвище, ім'я, по батькові та підпис керівника;

– прізвище, ім'я, по батькові та підпис завідувача кафедри;

– прізвище, ім'я, по батькові та підпис нормоконтролера;

– місто і рік виконання.

Приклад оформлення титульного аркуша кваліфікаційної роботи наведено в додатку Б.

2.1.2 Завдання

Завдання на кваліфікаційну роботу розміщується на наступній сторінці, за титульним аркушем. У завданні вказуються такі відомості: назва закладу вищої освіти, факультету, кафедри; рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність (предметна спеціальність); освітньо-професійна програма; ім’я та прізвище виконавця і керівника; тема кваліфікаційної роботи, що затверджена відповідним наказом ректора університету; термін подання виконаної роботи на кафедру; вихідні відомості; зміст кваліфікаційної роботи; календарний план виконання роботи; підписи виконавця та відповідальних осіб. Приклад оформлення аркуша завдань до кваліфікаційної роботи наведено в додатку В.

2.1.3 Анотації

Анотація до кваліфікаційної роботи є однією з форм скороченого представлення результатів дослідження. Вона чітко, логічно та зв'язано відображає зміст кваліфікаційної роботи в узагальненому вигляді. Анотація містить:

– тему роботи;

– ім'я та прізвище автора і керівника роботи;

– обсяг кваліфікаційної роботи, кількість рисунків, таблиць, додатків, джерел згідно з переліком посилань;

– перелік ключових слів;

– стислий опис змісту кваліфікаційної роботи;

– підпис автора та дату подання на кафедру.

Рекомендовано подавати перелік ключових слів перед текстом анотації в рядок із прямим порядком слів у називному відмінку однини, розташованих за абеткою мови документа та розділених комами. Обсяг анотації не повинен перевищувати 500 слів і розміщується на одній сторінці формату А4.

Текст анотації подається українською та англійською мовами, першою розміщується українська версія. Приклад оформлення анотацій до каліфікаційної роботи наведено в додатках Г та Д.

2.1.4 Зміст кваліфікаційної роботи

Структурний елемент «Зміст» розташовують після анотацій, починаючи з наступної сторінки. У «Змісті» наводять такі структурні елементи: «Скорочення та умовні позначення», «Вступ», послідовно назви всіх розділів, підрозділів і пунктів змістової частини документа, «Висновки», «Перелік джерел посилання», «Додатки» з їх назвою та зазначенням номера сторінки початку структурного елемента. Назви всіх структурних елементів, включених у зміст, записують з першої великої літери. Зміст розміщують після анотацій. Приклад оформлення змісту кваліфікаційної роботи наведено в додатку Е.

2.1.5 Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів (за необхідності)

Якщо в кваліфікаційній роботі вжито специфічну термінологію, а також використано маловідомі скорочення, нові символи, позначення і таке інше, то їх перелік може бути поданий в роботі у вигляді окремого списку, який розміщують перед вступом. Перелік треба друкувати двома колонками, в яких зліва за абеткою наводять, наприклад, скорочення, справа – їх детальне розшифрування. Якщо в роботі спеціальні терміни, скорочення, символи, позначення і таке інше повторюються менше трьох разів, перелік не складають, а їх розшифрування наводять у тексті при першому згадуванні.

2.1.6 Вступ

Структурний елемент «Вступ» розміщують після «Змісту» або за наявності елемента «Перелік умовних позначень» після нього. «Вступ» починається з нової сторінки.

Вступ розкриває сутність і сучасний стан досліджуваної проблеми, її значущість, підстави та вихідні дані для обґрунтування теми, а також ступінь наукової розробленості проблеми чи її окремих аспектів. У вступі обґрунтовується необхідність проведення власного дослідження та визначаються основні напрями наукового пошуку.

Загальна характеристика кваліфікаційної роботи у вступі подається у такій послідовності:

1. Актуальність теми дослідження;
2. Об'єкт дослідження;
3. Предмет дослідження;
4. Мета дослідження;
5. Завдання дослідження;
6. Методи дослідження;
7. Наукова новизна дослідження.
8. Практичне значення дослідження;
9. Структура роботи.

Актуальність теми. Обґрунтовується актуальність і доцільність роботи для розвитку відповідної галузі науки (методики викладання іноземної мови). Для висвітлення актуальності достатньо 2-х сторінок, де слід показати основне – сутність проблемної ситуації. Сформувати суть проблеми буде неважко, якщо здобувачу освіти вдається показати де полягає межа між сталим знанням і незнанням з предмета дослідження. Проблему часто ототожнюють з питанням (тобто з положенням, яке також треба вирішити). Доцільно розуміти, що специфічною рисою проблеми є те, що для її вирішення необхідно вийти за рамки старого, вже досягнутого знання.

Для з'ясування стану розробленості обраної теми складається ***короткий огляд літератури*****,** з якого можна зробити висновок, що ця тема недостатньо розкрита в обраному аспекті й тому вимагає подальшого опрацювання. Огляд демонструє ґрунтовне ознайомлення здобувача зі спеціальною літературою, його вміння систематизувати джерела, критично їх розглянути, виділити основне, оцінити творчий доробок вітчизняних і зарубіжних науковців, визначити її науково-практичну цінність. Матеріали огляду треба систематизувати в певному логічному зв'язку і послідовності. Тому перелік праць та їх критичний розгляд не обов'язково подавати в хронологічному порядку. При цьому слід пам'ятати, що огляд праць науковців і практиків роблять тільки з питань обраної теми, а не з проблеми цілому. Називаються та оцінюються публікації, що мають пряме і безпосереднє відношення до теми.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є певна сфера педагогічної діяльності, процеси або явища, що підлягають системному вивченню. Саме об'єкт визначає, на що спрямоване дослідження, тоді як предмет роботи конкретизує його окремі аспекти, які підлягають глибшому аналізу та розробці. Такий поділ дозволяє забезпечити чітку структуру наукового дослідження та логічну послідовність викладу матеріалу [2].

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення.

Об'єктом дослідження в методиці викладання іноземних мов і зарубіжної літератури є процес навчання іноземної мови та зарубіжної літератури в закладах загальної середньої освіти.

Приклад 1

Об'єктом дослідження є процес навчання англійської мови учнів 5-х класів ЗЗСО.

Приклад 2

Об'єктом дослідження є формування іншомовної комунікативної компетентності учнів старшої школи.

Приклад 3

Об'єктом дослідження є розвиток мовленнєвої компетентності учнів 7-х класів на уроках англійської мови.

Приклад 4

Об'єкт дослідження – процес навчання граматики учнів 11-х класів на уроках англійської мови.

Приклад 5

Об'єкт дослідження – процес навчання зарубіжної літератури в 8-х класах ЗЗСО

Приклад 6

Об'єкт дослідження – формування соціально-моральної компетентності учнів на уроках зарубіжної літератури через аналіз художніх творів.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта.

Приклад 1

Предмет дослідження – комплекс уроків (система вправ) з використанням онлайн-ресурсів для формування іншомовної граматичної компетентності учнів 11-х класів.

Приклад 2

Предмет дослідження – методичні прийоми, методи та засоби розвитку англомовної комунікативної компетентності учнів профільних класів ліцею.

Приклад 3

Предмет дослідження – методика розвитку англомовної лексичної компетентності учнів старшої школи засобами «Flipped Learning».

Приклад 4

Предмет дослідження – методичні прийоми формування морально-етичної компетентності учнів 8-х класів на уроках зарубіжної літератури (на прикладі вивчення романа Д. Бойна «Хлопчик у смугастій піжамі»)

Приклад 5

Предмет дослідження – методика розвитку критичного мислення учнів 8-х класів на уроках зарубіжної літератури (на прикладі аналізу роману Філіпа Пулмана «The Golden Compass»).

Об'єкт і предмет дослідження як категорії співвідносяться між собою за принципом ***загального*** **і** ***часткового***. Об'єкт охоплює широкий процес або явище, а предметом є його **конкретний аспект**, на якому зосереджується дослідження. Саме предмет дослідження визначає **тему кваліфікаційної роботи**, яка зазначається на титульному аркуші, і має бути головним фокусом уваги здобувача.

Формулюючи ***мету дослідження***, не слід вживати такі слова як «Дослідження...», «Вивчення...», тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не на саму мету. Відповідно до мети дослідження визначаються ***завдання***, які необхідно вирішити для її досягнення (див. таблиці 2.1).

Приклад 1

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні, розробленні й експериментальній перевірці ефективності методичних прийомів, методів та засобів розвитку англомовної лексичної компетентності учнів профільних класів ліцею.

Приклад 2

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні, розробленні й експериментальній перевірці ефективності використання онлайн-ресурсів на уроках англійської мови для формування іншомовної граматичної компетентності учнів 11-х класів.

Приклад 3

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні, розробленні та експериментальній перевірці ефективності методичних прийомів і засобів формування морально-етичної компетентності учнів 8-х класів на уроках зарубіжної літератури (на прикладі вивчення роману Джона Бойна «Хлопчик у смугастій піжамі»).

Приклад 4

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати, розробити та експериментально перевірити ефективність методики формування естетичної компетентності учнів 8-х класів на уроках зарубіжної літератури (на прикладі роману Роальда Дала «Matilda»).

Методи дослідження як інструмент отримання фактичного матеріалу, є також обов'язковими елементами вступу і необхідною умовою досягнення поставленої мети.

Перелік методів дослідження, використаних для досягнення поставленої в роботі мети, необхідно узгоджувати зі змістом кваліфікаційної роботи, ко-

ротко зазначаючи, що саме досліджувалось тим чи іншим методом. Це дасть змогу пересвідчитися в логічності та прийнятності вибору саме цих методів.

Таблиця 2.1 – Приклад оформлення завдань і методів наукового дослідження

Завдання дослідження	Методи дослідження
1 Проаналізувати стан розробленості проблеми (… назва проблеми …) у психолого-педагогічній та науково-методичній літературі	Аналіз, синтез, узагальнення наукових джерел; порівняння; систематизація
2 Уточнити сутність ключових понять дослідження та обґрунтувати теоретичні засади (досліджуваного явища)	Теоретичний аналіз; термінологічний аналіз; абстрагування; моделювання
3 З'ясувати особливості використання цифрових застосунків у навчанні англійської мови учнів старшої школи	Аналіз методичних підходів, педагогічного досвіду, узагальнення
4 Визначити критерії, показники та рівні сформованості (досліджуваної якості / компетентності)	Аналіз, узагальнення та систематизація наукових підходів; обґрунтування та розроблення критеріїв, показників і рівнів сформованості (досліджуваної якості / компетентності)
5 Експериментально перевірити ефективність (методики, методичних прийомів, засобів навчання, системи вправ, системи уроків / моделі) формування (досліджуваної якості) та розробити методичні рекомендації	Педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний, контрольний етапи); спостереження; анкетування; тестування; методи математичної статистики

Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна одержаних результатів – це сукупність наукових результатів, положень або підходів, отриманих автором у процесі дослідження, які вдосконалюють або розширюють уявлення про досліджувану проблему порівняно з наявними науковими напрацюваннями.

Приклад

Наукова новизна одержаних результатів роботи полягає в теоретичному обґрунтуванні та подальшому розвитку методичних прийомів, методів та засобів розвитку англомовної лексичної компетентності учнів профільних класів ліцею.

Практичне значення одержаних результатів. Подаються відомості про практичне застосування одержаних результатів або методичні рекомендації, як їх використати.

Приклад

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробленні й впровадженні під час практичної підготовки комплексу вправ і завдань, спря-

мованих на формування англомовної лексичної компетентності учнів 9-х класів із використанням проєктної методики та розробленні методичних рекомендацій для вчителів англійської мови щодо ефективної організації проєктної діяльності у процесі навчання лексики. Результати дослідження можуть бути застосовані під час укладання навчально-методичних матеріалів, створення робочих програм, розробки тематичних проєктів і сценаріїв інтегрованих уроків у закладах загальної середньої освіти.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, загальних висновків, переліку джерел посилань (95 найменувань, з них 28 – іноземними мовами) та п'яти додатків загальним обсягом 5 сторінок. У роботі подано 6 таблиць і 8 рисунків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи становить 120 сторінок, з яких основний текст викладено на 80 с.

2.1.7 Основний текст роботи

Основний текст кваліфікаційної роботи складається з розділів (зазвичай 2), підрозділів, пунктів, підпунктів. Кожний розділ починають з нової сторінки. Основному тексту кожного розділу може передувати передмова, у якій стисло окреслюється обраний напрям дослідження та обґрунтовується доцільність застосування відповідних методів наукового пошуку. Наприкінці кожного розділу подаються висновки-узагальнення зі стислим викладом отриманих у розділі наукових і практичних результатів, що дає змогу звільнити загальні висновки роботи від другорядних деталей і зосередити увагу на ключових положеннях дослідження.

Перший розділ роботи – це теоретико-аналітична частина дослідження, метою якої є наукове обґрунтування проблеми, що вивчається, шляхом аналізу, систематизації та узагальнення наукових джерел.

Основне призначення першого розділу:

1) з'ясувати стан розробленості проблеми в науковій літературі;
2) розкрити ключові поняття та категорії дослідження;
3) проаналізувати наукові підходи, концепції, теорії з обраної теми.

У першому розділі здобувач освіти:

1) здійснює огляд і критичний аналіз вітчизняних та зарубіжних наукових праць;
2) уточнює та конкретизує термінологічний апарат дослідження;
3) формує теоретичні засади подальшої практичної роботи;
4) логічно підводить до вибору методів, форм і засобів, які будуть апробовані в експериментальній частині.

Результатом першого розділу є створення цілісної теоретичної основи дослідження, яка слугує базою для практичної реалізації та експериментальної перевірки.

Другий розділ роботи – це практико-орієнтована та експериментальна частина дослідження, у якій здійснюється реалізація теоретичних положень, обґрунтованих у першому розділі, та перевірка їх ефективності в реальних умовах.

Основне призначення другого розділу:

1) розробити систему або комплекс вправ (уроків)**;**
2) описати умови та організацію дослідження;
3) здійснити експериментальну перевірку висунутих положень;
4) проаналізувати та інтерпретувати отримані результати**.**

У другому розділі здобувач освіти:

1) характеризує експериментальну базу дослідження та його учасників;
2) обґрунтовує вибір методів і засобів практичної роботи;
3) описує хід експерименту (етапи, методи, інструментарій);
4) подає результати дослідження у кількісній та якісній формі;
5) формулює практичні рекомендації для впровадження результатів.

Результатом другого розділу є доказова база, що підтверджує доцільність і ефективність запропонованих рішень та демонструє прикладне значення кваліфікаційної роботи.

2.1.8 Висновки

Структурний елемент «Висновки» розміщують після викладу основного тексту роботи. Висновки мають містити стислий виклад найважливіших теоретичних і практичних результатів, отриманих автором кваліфікаційної роботи особисто в ході дослідження, а також обґрунтування перспектив проведення подальших досліджень у даній галузі.

Висновки формулюють відповідно до поставлених у дослідженні завдань. Кількість пунктів у висновках має відповідати кількості сформульованих завдань: за наявності чотирьох-п’яти завдань доцільно формулювати чотири-п’ять відповідних висновків, кожен з яких відображає результати їх виконання. Посилання на інших авторів, їх цитування, а також наведення загальновідомих істин у висновках не допускаються.

2.1.9 Перелік джерел посилання

Під час написання кваліфікаційної роботи здобувач зобов’язаний здійснювати посилання на авторів і джерела, з яких було запозичено теоретичні положення, фактичний матеріал або окремі результати дослідження. Перелік джерел посилань має налічувати 60–70 найменувань, з яких не менше 30 % повинні становити праці, опубліковані іноземними мовами. У переліку джерел мають переважати сучасні наукові видання, що відповідають темі дослідження.

Перелік використаних джерел подають у кінці кваліфікаційної роботи з нової сторінки. У тексті роботи обов’язково мають бути коректні бібліографічні посилання на відповідні джерела. Перелік джерел оформлюють в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або назв публікацій. Джерела, опубліковані іноземними мовами, розміщують після повного переліку вітчизняних видань, також за алфавітом.

Бібліографічний опис джерел здійснюють відповідно до чинних стандартів бібліотечної та видавничої справи [4], а також вимог та правил СОУ 207.01:2025 [20].

2.1.10 Додатки

У додатках розміщують допоміжні чи додаткові матеріали, які ускладнюють текст, а також ілюстративні матеріали, оформлені у вигляді таблиць, облікові статистичні чи інші дані, тексти документів. Їх оформляють як продовження роботи, розміщуючи у порядку появи посилань у тексті роботи. Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки та мати заголовок, надрукований вгорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток» і велика літера, що його позначає.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, **за винятком літер Г', Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Щ, Ь**, наприклад: «Додаток А».

Текст кожного додатка за необхідністю може бути поділений на розділи і підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад: А.3 – третій розділ додатка А. Ілюстрації і таблиці розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: рис. Б. 2.1 – перший рисунок другого розділу додатка Б.

3 ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

3.1 Загальні вимоги

Особливу увагу слід приділяти оформленню кваліфікаційної роботи, яке має відповідати вимогам, установленим університетом і випусковою кафедрою. У зв'язку з цим необхідно неухильно дотримуватися встановленого порядку подання текстового матеріалу, таблиць, формул та ілюстрацій.

Назва кваліфікаційної роботи має бути, за можливості, стислою й конкретною, відповідати суті досліджуваної проблеми, відображати мету та предмет дослідження. У роботі слід логічно, послідовно й аргументовано викладати зміст і результати наукового дослідження, уникати загальних формулювань, бездоказових тверджень, повторів і тавтології.

Кваліфікаційну роботу подають у вигляді спеціально підготовленого рукопису в твердому переплетенні. Текст друкують за допомогою принтера з одного боку аркуша білого паперу формату А4 (210 × 297 мм), з міжрядковим **інтервалом 1,5, шрифтом Times New Roman, кегль 14**, із розміщенням до 40 рядків на сторінці. Текст роботи розміщують із дотриманням таких розмірів полів: **ліве – 2,5 см, праве – 1,5 см, верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см.** Абзацний відступ становить 1,25 см і має бути однаковим упродовж усього тексту.

Помилки, описки та графічні неточності допускається виправляти підчищенням або зафарбуванням білою фарбою з подальшим нанесенням виправленого тексту (графічних елементів) машинописним способом або від руки. Усі виправлення виконують чорним кольором. Кількість виправлень не повинна перевищувати двох на одній сторінці.

3.2 Поділ тексту документа та нумерація

Текст документа за потреби поділяють на розділи, підрозділи, пункти та підпункти. Під час такого поділу необхідно, щоб кожен пункт і підпункт містив завершену за змістом інформацію.

Заголовки структурних частин роботи – «ЗМІСТ», «СКОРОЧЕННЯ ТА УМОВНІ ПОЗНАКИ», «ВСТУП», назви розділів, «ВИСНОВКИ», «ДОДАТКИ», «ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ» – друкують великими літерами, розміщуючи їх симетрично до основного тексту.

Заголовки підрозділів друкують малими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох і більше речень, їх розділяють крапкою.

Заголовки пунктів друкують малими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в підбір до тексту, у розрядці. У кінці заголовка, надрукованого в підбір до тексту, ставлять крапку.

Кожну структурну частину роботи починають з нової сторінки. До загального обсягу кваліфікаційної роботи не включають додатки, перелік джерел посилання, а також таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Водночас усі сторінки зазначених елементів підлягають суцільній нумерації.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків, таблиць і формул здійснюють арабськими цифрами без використання знака «№». Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок, однак номер сторінки на ньому не зазначають. На наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті без крапки в кінці. Такі структурні частини, як «Зміст», «Перелік скорочень та умовних познак», «Вступ», «Висновки», «Перелік джерел посилання», порядкового номера не мають. Отже, **не допускається** оформлення на зразок «1. ВСТУП» або «РОЗДІЛ 5. ВИСНОВКИ». Номер розділу зазначають перед його назвою, при цьому крапку після номера не ставлять.

Приклад

1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПИСЕМНОМУ МОВЛЕННІ УЧНІВ ПРОФІЛЬНИХ КЛАСІВ ЛІЦЕЮ

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу крапка не ставиться, наприклад: «2.3» (третій підрозділ другого розділу). Після номера підрозділу наводять його заголовок малими літерами з першої великої.

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. В кінці номера крапка не ставиться, наприклад: «1.3.2» (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім наводять заголовок пункту малими літерами з першої великої. Підпункти нумерують у межах кожного пункту за такими ж правилами, як і пункти.

3.3 Оформлення ілюстрацій

Ілюстрації (фотографії, креслення, діаграми, графіки, рисунки) і таблиці необхідно подавати у роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації позначають словом «Рисунок» і нумерують послідовно в межах розділу. Її номер повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка, наприклад, «Рисунок 1.2» (другий рисунок першого розділу).

Рисунки кожного додатка мають окрему нумерацію, що складається з літери позначення додатка та порядкового номера рисунка в цьому додатку, розділених крапкою.

Якщо рисунки створені не автором документу, подаючи їх, треба дотримуватися вимог чинного законодавства України про авторське право. Виконання рисунків має відповідати вимогам ДСТУ 3008:2015. Графічні матеріали документа доцільно виконувати із застосуванням обчислювальної техніки (комп'ютер, сканер, ксерокс тощо або їх поєднання) та подавати на аркушах ф. А4 у чорно-білому чи кольоровому зображенні [50].

Рисунки нумерують наскрізно арабськими цифрами, крім рисунків у додатках. Дозволено рисунки нумерувати в межах кожного розділу. Номер рисунка складається з номера розділу і порядкового номера рисунка в цьому розділі, які відокремлюють крапкою. наприклад, «Рисунок 3.2» – другий рисунок третього розділу. Якщо він один, його нумерують «Рисунок 1».

Назва рисунка має відображати його зміст, бути конкретною та стислою. Всі інші вимоги до оформлення рисунків мають відповідати вимогам стандарту університету СОУ 207.01:2025 «Текстові документи. Загальні вимоги» [20].

Приклад

Рисунок 3.1 – Система вправ для розвитку навичок письма учнів профільних класів ліцею

3.4 Побудова таблиць

Таблиці використовують для кращого унаочнення та зручності порівняння показників. Вони повинні мати форму, яка наведена нижче:

Таблиця (номер)_ – Назва таблиці

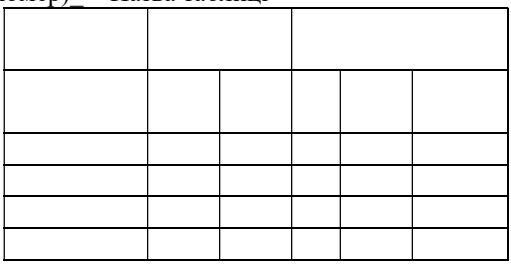

Таблицю розташовують безпосередньо після тексту, в якому про неї згадується. Рекомендовано її розміщувати, пропускаючи один рядок від попереднього й наступного тексту. В самому тексті має бути обов'язково посилання на таблицю із зазначенням її номера. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують зліва над таблицею. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. Її номер повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу).

При перенесенні частини таблиці на інший аркуш слово «Таблиця» і номер її вказують лише над першою частиною таблиці, над іншими частинами зліва пишуть слова «Продовження таблиці» і вказують номер таблиці, наприклад "Продовження таблиці 1.2"

Заголовки стовпців і рядків таблиці слід друкувати з великої літери, підзаголовки стовпців – з малої, якщо вони є продовженням заголовка, або з великої, якщо вони мають самостійне значення. У кінці заголовка чи підзаголовка крапку не ставлять. Переважна форма іменників у заголовках - однина. Заголовки колонок та текст рядків таблиці центрують чи зміщують ліворуч на нульову позицію, зважаючи на специфіку таблиці.

Розділяти заголовки та підзаголовки боковика і колонок діагональними лініями заборонено. Головку таблиці обов'язково відокремлюють лінією від решти таблиці. Висота рядків таблиць повинна бути не менше 8 мм.

Розмір шрифту та інтервалу тексту у таблицях може бути меншим за розмір основного тексту роботи.

Формули та рівняння подають посередині сторінки симетрично тексту окремим рядком після тексту, в якому їх згадано. Найвище та найнижче роз-

міщення запису формул(и) та/або рівняння(-нь) має бути на відстані не менше ніж один рядок від попереднього та наступного тексту.

Параметри формул: стиль – текст Times New Roman; функція – Times New Roman; змінна – Times New Roman; малі грецькі букви і великі грецькі букви – некурсивні; символ – Symbol; числа – Times New Roman (10 pt); розмір літер – 11 pt; індекс – 7 pt; малий індекс – 6 pt; символ – 13 pt; малий символ – 11 pt. При наборі формул слід використовувати математичний редактор MathType версій 5.0 і вище, а також в межах допустимого вбудований редактор формул Equation 3.0 і вище, розмір – 11 pt.

Приклад

Основна розрахункова формула критерію *xi*-квадрат має ось такий вигляд:

$$\chi_{емп}^{\ 2} = N \times M \times \sum_{i=1}^{L} \frac{\left(\frac{n_i}{N} - \frac{m_i}{M}\right)^2}{n_i + m_i} \tag{2.1}$$

N – загальна кількість учнів експериментальної групи;

M – загальна кількість учнів контрольної групи;

n_i – кількість учнів експериментальної групи (ЕГ), які мають середні бали за критеріями високого (n_1), середнього (n_2), низького (n_3) рівнів;

m_i – кількість учнів контрольної групи (КГ), які мають середні бали за критеріями високого (m_1), середнього (m_2), низького (m_3) рівнів;

L – шкала оцінювання, $L = 3$.

Для χ-квадрат критерію рівні значущості оцінені за кількістю ступенів вільності υ, що обчислене за формулою:

$$\nu = (k-1)\cdot(c-1) \tag{2.2}$$

де k – кількість вибірок, стовпчиків (груп-2), s – кількість характеристик, за якими відрізняються вибірки, рядків (рівнів оцінювання-3).

Критичні величини $\chi_{кр}^{\ 2}$ для рівнів значимості $P = 0{,}05$ та $P = 0{,}01$:

$$\chi_{кр}^{\ 2}{}_{(0,05)} = 5{,}991 \qquad \chi_{кр}^{\ 2}{}_{(0,01)} = 9{,}21$$

3.5 Загальні правила цитування та посилання на використані джерела

При написанні кваліфікаційної роботи здобувач повинен посилатися на джерела, матеріали або окремі результати інших досліджень, що наводяться у роботі, на основі яких розробляються проблеми та завдання даного дослідження. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього,

допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли наявний у них матеріал, не включений до останнього видання. Посилання на видання країн-агресорів та російськомовні джерела заборонені.

В обов'язковому порядку кожна цитата повинна супроводжуватися посиланням на джерело, оскільки при замовчуванні фактів використання чужого матеріалу кваліфікаційна робота до захисту не допускається.

Посилання в тексті роботи на джерела наводяться у квадратних дужках, при цьому номер посилання має відповідати номеру його бібліографічного опису, наприклад, «... у роботах [1]–[3]...».

Коли в тексті необхідно зробити посилання на конкретні сторінки відповідного джерела, можна наводити посилання у квадратних дужках, при цьому номер посилання має відповідати номеру його бібліографічного опису, а через кому зазначається номер сторінки.

Приклад

Цитата в тексті: Аналогічних поглядів дотримується І. Ставицька, стверджуючи, що «іншомовна комунікативна компетентність (ІКК) становить важливу складову професійної компетентності особистості. ІКК характеризується сукупністю знань, умінь і навичок, готовністю брати участь у комунікації з представниками інших лінгвоетнокультур» [10, с. 284–285].

Відповідний опис в переліку посилань: 10. Ставицька І. В. Іншомовна компетентність: місце дефініції у термінологічному полі сучасних наукових суджень. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології.* 2013. № 4 (30). С. 280–286.

Опис посилань здійснюється відповідно до ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» – це державний стандарт, що діє в Україні з 2016 року. Стандарт розроблено Державною науковою установою «Книжкова палата України імені Івана Федорова».

Посилання на таблиці кваліфікаційної роботи вказують порядковим номером таблиці, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад: «... у таблиці 1.2».

У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. таблицю 1.3». В посиланні дозволено використовувати також інші загальноприйняті та стандартизовані скорочення, наприклад: «згідно з рисунком 1.2», «відповідно до таблиці 2.3», «див. рисунок 2.5».

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу друкованого твору слід наводити цитати.

Науковий етикет потребує точного відтворення цитованого тексту, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворювати зміст, закладений автором.

Загальні вимоги до цитування:

– текст цитати починається і закінчується лапками та наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, зі збереженням особливостей

авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз «так званий»;

– цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, наприкінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

– кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

– при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, конкретним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело;

– якщо необхідно виявити ставлення автора роботи до окремих слів або думок з цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику або знак питання;

– коли автор роботи, наводячи цитату, виділяє в ній деякі слова, то робиться спеціальне застереження, тобто після тексту, який пояснює виділення, ставиться крапка, потім дефіс і вказуються ініціали автора роботи, а весь текст застереження вміщується у круглі дужки. Варіантами таких застережень є: «(курсив наш. – Н.П.)», «(підкреслено мною. – Н.П.)».

У тексті документа можна робити посилання на структурні елементи самого документа та інші джерела.

У разі посилання на структурні елементи самого документа зазначають відповідно номери розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків, таблиць, формул, рівнянь, додатків. Посилаючись, треба використовувати такі вирази: «у розділі 4», «(рисунок 2.5)», «див. 2.1», «відповідно до 2.3.4», «відповідно до таблиці 3.2», «згідно з формулою (3.1)», «у рівняннях (1.2) – (1.5)», «(додаток Б)» тощо. Дозволено в посиланні використовувати загальноприйняті та стандартизовані скорочення згідно з ДСТУ 3582:2013, наприклад: «згідно з рисунком 5», «відповідно до таблиці 4», «див. рисунок 2.1», «відповідно до 2.3.4.1., б), 2)».

3.6 Літературне оформлення

Літературне оформлення кваліфікаційної роботи є важливим показником і одним з багатьох чинників, на які зважує комісія при оцінюванні роботи під час захисту. Передусім звертається увага на змістовий аспект викладу матеріалу (логічність і послідовність, повнота і репрезентативність, тобто широта використання наукових джерел, загальна грамотність та відповідність прийнятим правилам), а також на текст роботи, список літератури та додатки, на зовнішнє оформлення титульного аркуша. Перечитування і редагування тексту ще в чорновому варіанті дозволяє вносити необхідні зміни та доповнення як з ініціативи самого автора, так і згідно із зауваженнями керівника.

4 ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

4.1 Подання роботи керівнику та рецензенту

Виконана у повному обсязі й оформлена згідно з вимогами кваліфікаційна робота подається здобувачем керівникові роботи для підготовки відгуку, у якому керівник має охарактеризувати роботу здобувача в процесі її виконання і встановити певну кількість балів (за 100-бальною накопичувальною шкалою) відповідно до встановленого кафедрою розподілу (додаток Ж). Після цього кваліфікаційна робота направляється на рецензію деканом факультету або, за його дорученням, завідувачем випускової кафедри.

Рецензування кваліфікаційних робіт доручається висококваліфікованим фахівцям виробничої сфери, наукових і проєктних установ, організацій, працівникам і викладачам університету та інших закладів вищої освіти.

Рецензентом не може бути Голова або член Екзаменаційної комісії, а також викладач кафедри, по якій захищається здобувач.

У рецензії наводиться короткий зміст кваліфікаційної роботи та прийнятих здобувачем рішень, оцінюється повнота і якість її виконання та оформлення, ступінь використання останніх досягнень науки і техніки, інформаційно-комп'ютерних технологій, практичне застосування запропонованих розробок. Рецензент відмічає зауваження по роботі та призначає певну кількість балів (за 100-бальною накопичувальною шкалою) відповідно до встановленого кафедрою розподілу (додаток И).

Отримана здобувачем сума балів за відгук керівника та рецензію на роботу враховуються при визначенні остаточної оцінки за виконання та захист ним кваліфікаційної роботи за 100-бальною накопичувальною шкалою оцінювання. Остаточно оформлена, перевірена кваліфікаційна робота подається на кафедру за тиждень до захисту у двох форматах: друкований зброшурований варіант та електронний варіант. До кваліфікаційної роботи додаються анотації українською і англійською мовами (додатки Г, Д).

Разом з магістерською роботою подаються і такі супровідні документи:

- письмовий відгук керівника з оцінкою кваліфікаційної роботи;
- письмова рецензія на кваліфікаційну роботу з оцінкою роботи та критичними зауваженнями;
- довідка успішності здобувача вищої освіти;
- заява здобувача вищої освіти на перевірку кваліфікаційної роботи на наявність академічного плагіату програмно-технічними засобами;
- довідки про перевірку роботи за допомогою спеціалізованих програмних засобів на плагіат;
- рішення експертної комісії кафедри про допуск кваліфікаційної роботи до захисту.

Перевірка кваліфікаційної роботи на дотримання вимог академічної доброчесності (відсутності ознак академічного плагіату). Академічна добро-

чесність є обов'язковою умовою підготовки кваліфікаційної роботи та передбачає самостійність виконання дослідження, достовірність результатів, коректне використання джерел і повагу до інтелектуальної власності. Кваліфікаційна робота має бути результатом особистої наукової праці здобувача освіти.

Сучасні інструменти штучного інтелекту можуть використовуватися як допоміжні засоби для пошуку інформації, аналізу матеріалів і мовного вдосконалення тексту. Водночас їх застосування не повинно підміняти власні дослідження, формулювання висновків і аргументацію автора. У разі використання ШІ необхідно дотримуватися принципів прозорості, відповідальності та критичної перевірки отриманих результатів [11].

З метою забезпечення дотримання принципів академічної доброчесності кваліфікаційні роботи підлягають обов'язковій перевірці на наявність текстових запозичень (плагіату), що є складовою внутрішньої системи контролю якості освітньої діяльності [16]. Ця перевірка здійснюється випусковою кафедрою відповідно до графіка написання кваліфікаційної роботи (не пізніше ніж за 7 днів до захисту роботи) і виконується відповідальною особою, призначеною завідувачем кафедри.

Перевірка проходить у два етапи: перший – встановлення факту наявності / відсутності текстових збігів, неправомірних запозичень за допомогою спеціалізованого програмного засобу (засобів); другий – аналіз кваліфікаційної роботи експертами, обізнаними як у технічних аспектах виявлення академічного плагіату, так і в сучасному стані предметної області досліджень, з урахуванням результатів перевірки СПЗ та інших даних, й прийняття остаточного рішення про допуск роботи до захисту.

Остаточний варіант кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти (після її попереднього захисту) у форматі PDF керівник роботи пересилає відповідальному по кафедрі за перевірку кваліфікаційних робіт СПЗ. Під час передачі кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти Відповідальному додається заява здобувача про згоду на перевірку роботи СПЗ, обробку, використання, поширення та доступ до персональних даних, що засвідчується підписом здобувача (додаток К).

Упродовж 3-х робочих днів після отримання кваліфікаційної роботи Відповідальний здійснює перевірку на наявність текстових збігів, неправомірних запозичень за допомогою СПЗ, визначених університетом. При цьому для перевірки вводиться текст роботи в повному обсязі, починаючи зі вступу до висновків включно. Додатки не підлягають обов'язковій перевірці.

Отримані довідки про результати перевірки кваліфікаційної роботи СПЗ Відповідальний передає керівнику кваліфікаційної роботи, який ознайомлює здобувача вищої освіти з результатами перевірки. Керівник кваліфікаційної роботи обговорює результати перевірки зі здобувачем вищої освіти для усунення недоліків у разі їх виявлення.

Довідка про результати перевірки академічного тексту спеціалізованим програмним засобом – документ, що містить інформацію про наявність/ відсутність текстових збігів, неправомірних запозичень, знайдених в аналізованому

творі, джерела таких збігів та/або запозичень, який генерується автоматично на основі порівняння авторського тексту із внутрішніми та зовнішніми базами даних за допомогою СПЗ. Назва та форма довідки про результати перевірки академічного тексту визначається розробником (розробниками) спеціалізованого програмного засобу

Аналіз кваліфікаційної роботи на дотримання вимог академічної доброчесності (у т.ч. відсутності ознак академічного плагіату) здійснює експертна комісія, до складу якої входять: завідувач кафедри, гарант освітньої програми та керівник кваліфікаційної роботи. У разі виникнення конфлікту інтересів до складу експертної комісії долучаються представники деканату (декан або заступник декана) та/або науково-педагогічні працівники кафедри, з інших кафедр – експерти з предметної галузі.

Експертна комісія на підставі результатів перевірки кваліфікаційної роботи СПЗ, власного аналізу роботи щодо дотримання вимог академічної доброчесності та виступу керівника кваліфікаційної роботи приймає остаточне рішення про її допуск до захисту. Експертна комісія протягом одного робочого дня готує експертний висновок.

Для кваліфікаційних робіт освітньо-професійних програм підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти встановлюється мінімально дозволений рівень унікальності тексту, що допускаються до захисту – 75 %. У випадку виявлення умисного пошкодження тексту кваліфікаційної роботи (модифікації тексту), що унеможливлює її перевірку СПЗ, повну відповідальність за це несе виключно здобувач вищої освіти, а робота не допускається до захисту та повертається на доопрацювання.

Після доопрацювання кваліфікаційну роботу перевіряє керівник і направляє на повторну перевірку СПЗ. Повторно кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти може перевірятися не більше одного разу [16].

4.2 Захист та оцінювання кваліфікаційної роботи

До захисту кваліфікаційної роботи допускаються здобувачі вищої освіти, які одержали за виконану роботу позитивні відгук керівника та рецензію, пройшли процедуру нормоконтролю, перевірки на академічний плагіат і попередній захист згідно з установленим графіком. Завідувач кафедри має право допустити здобувача вищої освіти до захисту кваліфікаційної роботи у разі негативного відгуку керівника / отримання негативної рецензії.

Захист кваліфікаційних робіт проводиться на відкритому засіданні екзаменаційної комісії (ЕК). Виступ здобувача триває 8–10 хв. Під час виступу за допомогою засобів мультимедіа демонструється презентація результатів кВаліфікаційної роботи, що містить основні твердження роботи та наочний матеріал (схеми, діаграми, графіки тощо). У своєму виступі здобувач повинен висвітлити такі положення: обґрунтування актуальності теми кваліфікаційної роботи; формулювання мети кваліфікаційної роботи та завдань, які ставилися для розробки теми; стислий виклад основних положень змісту кваліфікаційної роботи, харак-

теристика засобів, які використовувалися для вивчення та розкриття теми та висновків за результатами дослідження.

Рекомендується починати доповідь словами: «Шановний головуючий екзаменаційної комісії, шановні члени екзаменаційної комісії, а також усі присутні! До Вашої уваги представлено дипломну роботу на тему (назва теми)». Доповідь повинна закінчуватись словами «Дякую за увагу, доповідь закінчено».

Надійною передумовою для доповіді є ґрунтовно опрацьовані висновки. У доповіді головна увага повинна бути приділена власним дослідженням і розробкам та отриманим результатам. У доповіді та відповідях на запитання здобувач має продемонструвати ґрунтовні знання першоджерел та наукової літератури з обраної проблеми, всебічне володіння матеріалом дослідження; здатність самостійно аналізувати і узагальнювати результати дослідження, аргументувати та обґрунтовувати власні твердження.

Після закінчення доповіді здобувач вищої освіти повинен відповісти на запитання голови, членів ЕК та здобувачів, присутніх на захисті.

Захист кваліфікаційних робіт проводиться на відкритому засіданні Екзаменаційної комісії за участі не менше половини її складу та обов'язкової присутності голови комісії.

Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти ***оцінюється*** на основі якості виконання роботи, виступу та відповідей на питання членів комісії здобувача, відгуку керівника та висновку рецензента. Оцінювання кваліфікаційної роботи відбувається на закритому засіданні ЕК і оформляється протоколом, де фіксується хід захисту. Оцінка обговорюється на закритому засіданні ЕК та оголошується головою ЕК на відкритому засіданні у присутності членів ЕК та усієї групи здобувачів вищої освіти.

При оцінюванні роботи ЕК бере до уваги такі фактори:

– якість роботи в цілому; вміння автора аналізувати теоретичний матеріал, аргументованість позиції і висновків, наявність власних досліджень, нестандартних підходів та елементів новизни, обґрунтованість сформульованих практичних рекомендацій); самостійність у розробці проблеми; якість оформлення кваліфікаційної роботи (структура і логічна побудова, коректність використання літературних та інформаційних джерел, стиль викладу, грамотність, дотримання вимог щодо оформлення списку використаних джерел, ілюстративний матеріал);

– рівень виступу здобувача (побудова доповіді, чіткість у формулюванні актуальності, мети і завдань роботи, вміння зробити правильні висновки, культура мовлення, відповіді на питання);

– відповіді на питання членів ЕК;

– відгуки керівника та рецензента з оцінками кваліфікаційної роботи.

Критерії для оцінювання складових загальної оцінки та балів відображені у таблицях нижче.

Підсумкова оцінка за кваліфікаційну роботу на основі суми набраних балів виставляється відповідно до таблиці 4.1 за двома шкалами оцінювання – інституційною шкалою та шкалою ЄКТС.

Таблиця 4.1 – Розподіл балів за структурними елементами кваліфікаційної роботи

Кількість балів за кожним структурним елементом (мінімум – максимум)					
Оцінка					Разом балів
Екзаменаційна комісія			Керівник	Рецензент	
Якість виконання роботи	Якість захисту				
Пояснювальна записка та додатки	Доповідь і презентація	Відповіді на питання			
18–30	9–15	9–15	18–30	6–10	60–100

Таблиця 4.2 – Критерії та кількість балів оцінювання якості виконання кваліфікаційної роботи

Критерій	Керівник (30 балів)	Рецензент (10 балів)	Екзаменаційна комісія (30 балів)
	Максимальна кількість балів		
1 Обґрунтованість теми визначення наукового апарату дослідження	4	2	3
2 Якість теоретичної бази та огляду інформаційних джерел	4	2	5
3 Методологічна обґрунтованість дослідження	4	1	4
4 Практична / емпірична частина	4	2	6
5 Наукова новизна та практичне значення результатів роботи	4	2	5
6 Висновки та їх відповідність завданням дослідження	3	1	3
7 Мова, стиль, структурованість та дотримання принципів академічної доброчесності	4	–	4
8 Дотримання графіку виконання кваліфікаційної роботи, ініціативність та самостійність	3	–	–

Таблиця 4.3 – Критерії та кількість балів оцінювання якості захисту

Критерій	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1	2
Доповідь та презентація	9–15 балів
1 Структурованість і логічність доповіді	3

Кінець таблиці 4.3

1	2
2 Повне і змістовне розкриття результатів дослідження	3
3 Лаконічність доповіді, дотримання регламенту	3
4 Інформативність, структурованість, зрозумілість та відповідність візуальних матеріалів змісту доповіді (слайди, схеми, графіки)	3
5 Якість візуального оформлення презентації	3
Відповіді на питання	9–15 балів
1 Повнота та чіткість відповідей.	5
2 Здатність аргументовано пояснити логіку прийнятих рішень	6
3 Професійність комунікації та вміння реагувати на уточнення або критику	4

Таблиця 4.4 – Співвідношення шкал оцінювання інституційної і ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Рейтингова шкала балів	Інституційна оцінка (рівень досягнення здобувачем запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни /освітнього компонента)	
		Залік	Іспит / Диференційований залік
A	90–100	Зараховано	Відмінно / Excellent – високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з дисципліни, що свідчить про безумовну готовність здобувача до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
B	83–89		Добре / Good – середній (максимально достатній) рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
C	73–82		
D	66–72		Задовільно / Satisfactory – достатній рівень. Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати навчання з навчальної дисципліни
E	60–65		
FX	40–59	Незараховано	Незадовільно / Fail – недостатній рівень. Низка запланованих результатів навчання з дисципліни відсутня. Рівень набутих результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
F	0–39		

Результати захисту кваліфікаційних робіт заносяться до індивідуального навчального плану здобувача та в екзаменаційну відомість з підписами усіх членів Екзаменаційної комісії і оголошуються у той же день після оформлення документів та протоколів її засідання. Повторне складання атестаційних іспитів чи захист роботи з метою підвищення оцінки не дозволяється [17]. Комісія може прийняти рішення про рекомендацію магістра до вступу в аспірантуру. Друковані екземпляри робіт передаються на зберігання в архів університету, а електронні – у наукову бібліотеку для розміщення в інституційному репозитарії.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

1. Методика формування англомовної рецептивної граматичної компетентності в учнів 9-х класів на основі вивчення пісенного матеріалу.
2. Методика формування іншомовної комунікативної компетентності в учнів 5-го класу на уроках англійської мови.
3. Використання автентичних відеоматеріалів на уроках англійської мови для формування соціокультурної компетентності учнів 8-х класів.
4. Методика формування соціокультурної компетентності учнів 5-х класів в процесі навчання усного англомовного спілкування.
5. Розвиток лексичної компетентності учнів 7-х класів на уроках англійської мови за допомогою автентичних текстів (у публіцистичному стилі).
6. Методика розвитку компетентності у спонтанному монологічному мовленні в учнів 10-х класів на уроках англійської мови.
7. Методика використання мнемонічних прийомів під час формування лексичної компетентності в учнів 7-х класів на уроках іноземної мови.
8. Розвиток лексичної компетентності учнів 11-го шляхом використання карт-пам’яті на уроках іноземної мови.
9. Розвиток компетентності у писемному мовленні англійською мовою учнів 11-го класу.
10. Розвиток англомовної компетентності в аудіюванні учнів 11-го класу у процесі підготовки до НМТ.
11. Використання кейс-методу для розвитку англомовної комунікативної компетентності в усному мовленні учнів 10-х класів.
12. Формування компетентності у творчому письмі на уроках англійської мови в учнів 9-х класів.
13. Методика використання рольової гри для формування англомовної комунікативної компетентності в учнів 9-го класу.
14. Методика формування лексичної компетентності учнів 7-го класу під час домашнього читання (на матеріалі твору Mark Twain "Adven-tures of Tom Sawyer").
15. Формування англомовної лексичної компетентності учнів 10-х класів у процесі роботи з тематичними відеоматеріалами та анімаціями.
16. Використання комп’ютерних технологій для формування англомовної фонетичної компетентності учнів 6-х класів.
17. Методика формування читацької компетентності учнів 7–8 класів на уроках зарубіжної літератури (на матеріалі англомовної прози XX–XXI ст).

18. Формування морально-етичної компетентності учнів основної школи на уроках зарубіжної літератури (на прикладі вивчення роману В. Ґолдінґа «Володар мух»).

19. Методичні прийоми розвитку інтерпретаційних умінь учнів старшої школи під час аналізу художнього тексту англійських авторів.

20. Використання міжпредметних зв'язків у процесі вивчення зарубіжної літератури англомовних країн у 9-му класі.

21. Формування естетичної компетентності учнів 8-го класу на уроках зарубіжної літератури (на прикладі роману Ч. Діккенса «Різдвяна пісня в прозі»).

22. Розвиток критичного мислення учнів старшої школи під час вивчення сучасного англомовного роману.

23. Використання інтерактивних методів навчання у процесі аналізу художнього твору на уроках зарубіжної літератури.

24. Формування культурологічної компетентності учнів засобами зарубіжної літератури англомовних країн.

ДОДАТОК Б

ТИТУЛЬНИЙ АРКУШ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Хмельницький національний університет
Факультет міжнародних відносин і права
Кафедра іншомовної освіти і міжкультурної комунікації

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

_____

_____
Назва теми

Рівень вищої освіти *Другий (магістерський)*_____

Галузь знань *А Освіта*_____
Шифр і найменування

Спеціальність *А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)*_____
Код і найменування

Предметна спеціальність *А4.021 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література)*
Назва

Додаткова
предметна спеціальність *А4.022 Середня освіта (Німецька мова та зарубіжна література)*
Назва

Освітня програма Середня освіта. Англійська мова та зарубіжна література
Назва

Шифр _____

Виконав здобувач ___ курсу, група _____
Шифр

_____ _____
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник _____
Науковий ступінь, учене звання

_____ _____
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Нормоконтролер _____

_____ _____
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

До захисту допускаю:
Завідувач кафедри _____ _____ _____ _____
Назва Дата Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Хмельницький 20____

ДОДАТОК В

ФОРМА ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних відносин і права
Кафедра іншомовної освіти і міжкультурної комунікації
Рівень вищої освіти *Другий (магістерський)*
Галузь знань *А Освіта*
Спеціальність *А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)*
Предметна спеціальність *А4.021 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література)*
Додаткова предметна спеціальність *А4.022 Середня освіта (Німецька мова та зарубіжна література)*
Освітня програма *Середня освіта. Англійська мова та зарубіжна література*

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____
_____
Підпис, прізвище, ініціали
«____» _____ 202__ р.

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

_____
Прізвище, ім.'я, по батькові здобувача
1 Тема роботи _____
_____
_____
Керівник роботи _____
Затверджена наказом ректора університету від _____ № _____
2 Строк подання здобувачем роботи на кафедру _____
3 Вихідні дані до роботи:_____
_____
4 Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)
_____
_____
_____
5 Перелік графічного матеріалу _____
_____

6 Консультанти розділів кваліфікаційної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7 Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапу роботи	Строк виконання	Примітка

Здобувач _____ _____
Підпис Ім’я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник кваліфікаційної роботи _____ _____
Підпис Ім’я, ПРІЗВИЩЕ

ДОДАТОК Г

ЗРАЗОК НАПИСАННЯ І ОФОРМЛЕННЯ АНОТАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

АНОТАЦІЯ

Мельничук І. В. Розвиток англомовної фонетичної компетентності учнів 5-го класу на основі використання автентичних аудіо- та відеоматеріалів. – Кваліфікаційна робота магістра.

Кваліфікаційна робота магістра на здобуття кваліфікації магістра за спеціальністю А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями).

Предметна спеціальність: А4.021 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література).

Додаткова предметна спеціальність: А4.022 Середня освіта (Німецька мова та зарубіжна література).

Хмельницький національний університет, факультет міжнародних відносин і права, кафедра іншомовної освіти і міжкультурної комунікації, наук. кер.: канд. пед. наук, доц. Орловська О. В. – Хмельницький, 2026.

Загальний обсяг роботи становить 114 сторінок, із них – 84 с. основного тексту. Робота містить 3 додатки та 77 джерел посилань.

Ключові слова: англомовна фонетична компетентність, рецептивні / (ре)продуктивні фонетичні уміння, система вправ, автентичні аудіо- / відеоресурси.

Кваліфікаційна робота магістра присвячена дослідженню проблеми активізації розвитку англомовної фонетичної компетентності учнів 5-го класу на основі автентичних аудіо- та відеоматеріалів у період їх адаптації до першого циклу базової середньої освіти.

У роботі визначено психологічні особливості засвоєння англомовного матеріалу учнями в адаптаційний період; схарактеризовано сутність та структуру англомовної фонетичної компетентності, особливості організації процесу навчання фонетичного матеріалу на уроках англійської мови; розроблено авторську систему вправ та завдань для активізації розвитку англомовної фонетичної компетентності в учнів 5-го класу з використанням автентичних аудіо- та відеоматеріалів популярних освітніх вебсайтів, мобільного додатка Playtime та ігрових методів навчання; експериментально перевірено ефективність розробленої системи фонетичних вправ та завдань на уроках англійської мови та під час самостійної роботи п’ятикласників.

_____ _____

Підпис автора Дата подання роботи до захисту

ДОДАТОК Д

ЗРАЗОК НАПИСАННЯ І ОФОРМЛЕННЯ АНОТАЦІЇ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

SUMMARY

Melnychuk, I. V. Developing the 5th Grade Students' English Phonetic Competence Using Authentic Video and Audio Materials. – Master's thesis.

Thesis for acquiring Master's degree in Subject Area A4 Secondary Education (by Subject Specializations).

Subject Specialization: A4.021 Secondary Education (English Language and Foreign Literature).

Second Subject Specialization: A4.022 Secondary Education (German Language and Foreign Literature).

Khmelnytskyi National University, Faculty of International Relations and Law, Department of Foreign Language Education and Intercultural Communication, scientific supervisor: Doctor of Philosophy (Pedagogics), Assoc. Professor Orlovska, O. V. – Khmelnytskyi, 2026.

The paper consists of 114 pages, the main text comprising 84 pages. The work contains 3 appendices and 77 cited sources.

Keywords: English phonetic competence, receptive / (re)productive phonetic skills, system of exercises, authentic audio / video resources.

Master's thesis is aimed at studying the problem of activating the development of the 5th grade students' English phonetic competence using authentic audio and video materials in the period of their adaptation to the first cycle of basic secondary education.

The thesis identifies the psychological characteristics of students' acquisition of English-language material during the adaptation period; characterizes the concept and structure of English phonetic competence; highlights the specific features of organizing phonetic instruction in the English language lessons; presents the author's system of exercises and tasks to promote the development of the 5th grade students' English phonetic competence using authentic audio and video materials from popular educational websites, the Playtime mobile application, and game-based teaching methods; experimentally verifies the effectiveness of the developed system of phonetic exercises and tasks in the English lessons and during the 5th grade students' individual work.

_____ _____

Author's signature The date of submission for defense

ДОДАТОК Е

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ЗМІСТУ

ЗМІСТ

	С.
Вступ ……..……..……..…….	6
1 Теоретичні аспекти розвитку компетентності у писемному мовленні учнів 11-х класів на уроках англійської мови …….	10
1.1 Зміст поняття «англомовна компетентність у писемному мовленні» учнів старших класів…….....	10
1.2 Зміст та цілі формування англомовної компетентності у писемному мовленні учнів старшої школи …….	22
1.3 Етапи формування англомовної компетентності у писемному мовленні	34
1.4 Критерії відбору текстів-зразків для навчання англомовного писемного мовлення……..	41
2 Експериментальна перевірка ефективності системи вправ для розвитку англомовної компетентності у писемному мовленні учнів старшої школи	46
2.1 Діагностика вихідного рівня розвитку компетентності у англомовному писемному мовленні учнів 11-х класів ….....	46
2.2 Система вправ для розвитку англомовної компетентності у писемному мовленні учнів старших класів ……..	57
2.3 Динаміка та результати експериментальної роботи……..	71
2.4. Методичні рекомендації щодо розвитку компетентності у писемному мовленні учнів 11-х класів на уроках англійської мови ……..	75
Висновки …….....	79
Перелік джерел посилання……..……..	83
Додатки …….	91

ДОДАТОК Ж

ОРІЄНТОВНА СХЕМА ВІДГУКУ
КЕРІВНИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет міжнародних відносин і права
Кафедра іншомовної освіти і міжкультурної комунікації

ВІДГУК КЕРІВНИКА

Здобувач вищої освіти _____
Тема
_____
_____
Спеціальність *А4 Середня освіта* (*за предметними спеціальностями*)
Предметна спеціальність *А4.021 Середня освіта* (*Англійська мова та зарубіжна література*)
Додаткова предметна спеціальність *А4.022 Середня освіта* (*Німецька мова та зарубіжна література*)

1. Мета та завдання кваліфікаційної роботи _____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

2. Висновок про відповідність КвР завданню _____
_____
_____
_____

3. Характеристика виконання кожного розділу роботи _____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

4. Позитивні сторони роботи_____
_____
_____
_____
_____
_____

5. Негативні сторони роботи _____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

6. Відгук про роботу в цілому _____
_____
_____
_____
_____

7. Інші зауваження _____
_____
_____

8. Оцінка кваліфікаційної роботи _____
_____
_____

КЕРІВНИК (ім'я, прізвище, посада) _____
_____
_____

«_____» _____ 20_ р.
_____
Підпис

ДОДАТОК И

ОРІЄНТОВНА СХЕМА РЕЦЕНЗІЇ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

РЕЦЕНЗІЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Здобувач вищої освіти _____
Тема _____
_____
_____
Спеціальність *А4 Середня освіта* (*за предметними спеціальностями*)
Предметна спеціальність *А4.021 Середня освіта* (*Англійська мова та зарубіжна література*)
Додаткова предметна спеціальність *А4.022 Середня освіта* (*Німецька мова та зарубіжна література*)

Обсяг кваліфікаційної роботи:

1. Короткий зміст КвР та прийнятих рішень _____
_____
_____
_____
_____
_____
2. Висновок про відповідність КвР завданню _____
_____
_____
_____
3. Характеристика виконання кожного розділу роботи, ступінь використання останніх досягнень науки і техніки і передових методів роботи
_____
_____
_____
_____
_____
_____

4. Позитивні сторони роботи_____
_____
_____
_____
_____
_____

5. Негативні сторони роботи _____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

6. Відгук про роботу в цілому _____
_____
_____
_____
_____

7. Інші зауваження _____
_____
_____

9. Оцінка кваліфікаційної роботи _____
_____
_____

РЕЦЕНЗЕНТ (ім'я, прізвище, посада, місце роботи) _____
_____
_____

«_____» _____ 20_ р.
_____ (підпис)

ДОДАТОК К

ЗРАЗОК ЗАЯВИ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ПЕРЕВІРКУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ СПЕЦІАЛІЗОВАНИМИ ПРОГРАМНИМИ ЗАСОБАМИ

Завідувачу кафедри

_____

_____

Здобувача вищої освіти (ПІБ, факультет, «курс», «група»)

_____

ЗАЯВА

З правилами чинного Положення про систему забезпечення академічної доброчесності в Хмельницькому національному університеті, згідно з яким виявлення академічного плагіату є підставою для відмови в допуску кваліфікаційної роботи до захисту і застосування заходів академічної відповідальності, ознайомлений (а). Про використання спеціалізованих програмних засобів (СПЗ) StrikePlagiarism та Anti-Plagiarism для перевірки кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти на наявність академічного плагіату оповіщений (а). Надаю університету право на передачу мрєї роботи для обробки та збереження в базах даних СПЗ і використання роботи для виявлення плагіату в інших роботах, які перевіряються СПЗ.

Також надаю свою згоду на обробку й збереження університетом моєї роботи в Інституційному репозитарії Хмельницького національного університету.

Робота надається для перевірки в електронному варіанті. Електронна версія моєї роботи збігається (ідентична) з друкованою.

_____ _____

Дата Підпис

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: Методологічні поради молодим науковцям. Київ–Вінниця : ДОВ «Вінниця», 2018. 278 с.

2. Гуревич, Р. С., Фрицюк, В. А. Методологія та організація науково-педагогічних досліджень : навч.-метод. посіб. (для аспірантів). Вінниця : ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2024. 168 с.

3. Дубасенюк О. А. Методи науково-педагогічного дослідження у загальній системі методологічного становлення молодих дослідників. URL: http://eprints.zu.edu.ua/29083/1/дубасенюк_методи_ел.pdf

4. ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання.

5. ДСТУ 3008:2015 Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання.

6. Калініна Л. В., Прокопчук Н. Р. Як писати кваліфікаційну роботу з методики навчання англійської мови : методичні рекомендації в інструкціях і пам'ятках. Житомир : ПП «Євро-Волинь», 2021. 60 с.

7. Методичні рекомендації щодо розроблення навчальної та навчально-методичної літератури у ХНУ / В. І. Бегняк, Л. С. Любохинець, В. С. Яремчук. Хмельницький : ХНУ, 2025. 50 с. URL: https://msn.khmnu.edu.ua/course/view./php?id=10204

8. Ніколаєва С. Ю. Методи та організація сучасних досліджень з методики навчання іноземних мов і культур : навч.-метод. посіб. для здобувачів магістратури та аспірантури. Київ : Вид. центр КНЛУ, 2019. 136 с.

9. Ніколаєва, С. Ю., Черниш, В. В. Підготовка здобувачів вищої освіти до науково-публікаційної діяльності у процесі самостійної роботи : навч.-метод. посіб. для самост. роботи студентів бакалаврату, магістратури та аспірантури. Київ : КНЛУ, 2025. 72 с. URL: http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/handle/787878787/7721

10. Освітньо-професійна програма «Середня освіта. Англійська мова та зарубіжна література» затверджено Вченою радою ХНУ від 29.05.2025 р. № 15. URL: https://angl.khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/15/a4-soazmag-2025.pdf

11. Політика використання штучного інтелекту У ХНУ : затв. ректором ХНУ від 31.12.2025 р. № 122. URL: https://khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/norma/tyvni-dokumenty/polozhennya/polityka-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-u-khnu.pdf

12. Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та наукових ступенів у ХНУ : затв. ректором ХНУ від 13.06.2025 р. № 55. URL: https://khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/normatyvni-dokumenty/polozhennya/pro-atestacziyu.pdf

13. Положення про освітні програми підготовки здобувачів вищої освіти у ХНУ : затв. ректором ХНУ від 13.06.2025 р. № 55. URL: https://khmnu./edu.ua/wp-content/uploads/normatyvni-dokumenty/polozhennya/pro-osvitni-programy-pidgotovky-zdobuvachiv-vyshhoyi-osvity.pdf

14. Положення про порядок підготовки та видання навчальної літератури у ХНУ : затв. ректором ХНУ від 13.06.2025 р. № 55. URL: https://khmnu./

edu.ua/wp-content/uploads/normatyvni-dokumenty/polozhennya/pro-poryadok-pidgo/tovky-ta-vydannya-navchalnoyi-literatury.pdf

15. Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти у ХНУ : затв. ректором ХНУ від 13.06.2025 р. № 55. URL: https://khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/normatyvni-dokumenty/polozhennya/pro-praktychnu-pidgotovku.pdf

16. Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у ХНУ : затв. ректором ХНУ від 03.02.2025 р. № 16. URL: https://khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/normatyvni-dokumenty/polozhennya/pro-systemu-zabezpechennya-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf

17. Порядок присвоєння професійної кваліфікації здобувачам вищої освіти у ХНУ : затв. ректором ХНУ від 13.06.2025 р. № 55. URL: https://khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/normatyvni-dokumenty/polozhennya/poryadok-prisvoennya-profesijnoi-kvalifikacij.pdf

18. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text

19. Робоча програма навчальної дисципліни «Методологія і організація наукових досліджень» URL: https://drive.google.com/drive/u/0/folders/16mwpx/MbJbSOU0xLgxrsxq_KILKJNG5v-

20. Текстові документи. Загальні вимоги та правила складання СОУ 207.01 : 2025 / О. М. Синюк, В. Г. Лопатовський, Г. В. Красильникова, І. В. Андрощук, В. С. Яремчук, Н. В. Подлевська. Хмельницький : ХНУ, 2025. 36 с.

21. Тушева, В. В. Основи науково-педагогічних досліджень : підручник: LAP LAMBERT Academic Publishing, 2024. 183 с.

22. Український правопис. Київ : Науково-виробниче підприємство «Видавництво «Наукова думка» НАН України», 2019.391 с.

ЗМІСТ

Вступ 3

1 Організація виконання кваліфікаційної роботи
1.1 Етапи виконання кваліфікаційної роботи 5
1.2 Теми кваліфікаційної роботи 6
1.3 Мета та основні завдання 6
1.4 Методи дослідження 7
1.5 Пошук та опрацювання інформації 14
1.6 Складання плану кваліфікаційної роботи 16
1.7 Написання тексту роботи 16
1.8 Мова та стиль дослідження 17

2 Структура та зміст кваліфікаційної роботи
2.1 Структура кваліфікаційної роботи 24

3 Оформлення кваліфікаційної роботи
3.1 Загальні вимоги 33
3.2 Поділ тексту документа та нумерація 34
3.3 Оформлення ілюстрацій 35
3.4 Побудова таблиць 38
3.5 Загальні правила цитування та посилання на використані джерела 36
3.6 Літературне оформлення 37
3.7 Типові помилки в написанні та оформленні кваліфікаційної роботи 39

4 Захист кваліфікаційної роботи
4.1 Подання роботи керівнику та рецензенту 40
4.2 Захист та оцінювання кваліфікаційної роботи 42

Додатки 46

Література 59